

ביאור בדרך אפשר

1 נאמר במגילת אסתר כי לאחר נס פורים:

2 וקבל היהודים את אשר החלו לעשות¹, ומבאר רבינו

3 נשיאנו כ"ק מו"ח אדמו"ר רבי יוסף-יצחק, הרבי הרי"צ

4 במאמר², במאמר חסידות על פסוק זה, "וקבל היהודים" שאמר ביום

5 פורים קטן בשנת תרפ"ז (ארבעים שנה

6 לפני אמירת מאמר זה על ידי הרבי

7 בשנת תשכ"ז) דעתה בזמן

8 הגלות (בימי אחשורוש) שהרי

9 נס פורים היה בימי גלות בבל, בתקופה

10 שבין חורבן בית המקדש הראשון

11 לבניין בית המקדש השני הם בני

12 ישראל קבלו על עצמם מחדש את

13 התורה והמצוות מה שהחלו כבר

14 בזמן מתן-תורה, וקאמרם

15 ז"ל³ דברי חכמינו זכרונם-לברכה

16 בגמרא על פסוק⁴ זה קימו

17 וקבלו היהודים, דקימו עתה

18 בימי אחשורוש, בעקבות נס פורים

19 מה שקבלו כבר בזמן מתן-

20 תורה (כי בנוגע למתן-תורה

21 נאמר מפאן מודעא רבה

22 לאורייתא, והקיום על זה היה

23 בימי אחשורוש על הפסוק הנאמר

24 במתן-תורה "ויתייצבו בתחתית ההר",

25 נאמר בגמרא: "מלמד שכפה הקדוש-

26 ברוך-הוא עליהם את ההר (הר סיני)

27 כנגיית (כמו חבית הפוכה) ואמר להם,

28 אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם

29 לאו שם תהא קבורתכם. אמר רבי אחא

30 בר יעקב: מכאן מודעא רבה לאורייתא

31 (שאם בני ישראל לא יקיימו את

32 התורה, יוכלו לטעון שהקבלה

33 וההסכמה לא הייתה מרצון אלא

34 מאונס). אמר רבא: אף-על-פי-כן הדור

35 קבלוה (בני ישראל חזרו וקיבלו את התורה מרצון) בימי אחשורוש (כי בגלל

36 הנס התעוררו באהבת ה') דכתיב קיימו וקבלו היהודים, קיימו (בימי

37 אחשורוש) מה שקיבלו כבר (במתן-תורה בהר סיני).

38 ומדיק בזה הרבי הרי"צ במאמרו, דלכאורה מאמר חכמינו ז"ל ממנו

39 עולה שעיקר קבלת התורה היה דווקא בימי אחשורוש הוא דבר נפלא

40 פלא לא מובן (תמיהה גדולה), שהרי במתן-תורה בהר סיני היו

ביאור בדרך אפשר

41 ישראל בתכלית העילוי כו', והינו שהיו ברום בגובה

42 המעלה, הן בגשמיות, שזה עתה יצאו ממצרים ביד

43 רמה⁵, ופירש רש"י: "בגבורה גבוהה ומפורסמת" וברכוש גדול⁶,

44 כפשוטו בגשמיות ועד כדי כך שגדולה היתה ביותה הם השלל

45 שבני ישראל לקחו לאחר קריעת ים-

46 סוף ממה שהותירו המצרים שרדפו

47 אחריהם וטבעו בים היה גדול ורב יותר

48 מביות מצרים⁷ שבני ישראל

49 לקחו מהמצרים לפני היציאה ממצרים,

50 כך שבסך הכול הייתה לבני ישראל

51 בעת מתן תורה שהיה זמן קצר אחרי

52 יציאת מצרים וקריעת ים סוף עשירות

53 גדולה מאד בגשמיות וכן

54 ברוחניות, גם ברוחניות היו בני

55 ישראל באותה שעה בדרגה גבוהה

56 ונעלית מאד דכתיב⁸ כמו שכתוב

57 על מצבם של בני ישראל לקראת מתן

58 תורה ויחן שם ישראל נגד

59 הָהָר, והכתוב מדייק ואומר ויחן

60 לְשׁוֹן יְחִיד, ולא "ויחנו" לשון

61 רבים פי ישראל שעמדו על

62 הר סיני פסקה זהמתן⁹,

63 הטומאה שהייתה דבוקה בהם בעת

64 היותם במצרים פסקה לחלוטין ולכן

65 היה אצלם רק לב אחד

66 לאביהם שבשמים¹⁰, מבלי כל

67 נטייה בלב לדברים שהם היפך

68 הקדושה, וכיוון שהיו "בלב אחד",

69 היינו ברצון ובכוונה אחת בלבד, נאמר

70 בהם "ויחן" בלשון יחיד וְאֶף-עַל-

71 פִּי-כֶּן למרות מעמדם ומצבם הנעלה

72 כל-כך של בני ישראל, הן בגשמיות

73 והן ברוחניות, היה הענין דמתן-

74 תורה רק התחלה, של קבלת

75 התורה והמצוות כלשון הכתוב החלו לעשות. ואילו הגמר הסיום

76 והשלימות של הקבלה והקיום של התורה והמצוות היה בזמן הגלות

77 דןקא, כאשר בני ישראל היו במצב נחות שענין הגלות בכלל הוא

78 באופן שהאלוקות והרוחניות היא בעולם והסתר, שאותותינו הסימנים

79 והאותות שמראים את הדרך הנכונה והישרה לא ראינו גו' (ולא אמתנו

80 יודע עד מה כלנו נבוכים ולא יודעים ולא מבינים את הדברים כפי שהם

בס"ד. פורים, ה'תשכ"ז

הנחה בלתי מוגה

1 וקבל היהודים את אשר החלו לעשות¹,

2 ומבאר רבינו נשיאנו כ"ק מו"ח אדמו"ר

3 במאמר², דעתה בזמן הגלות (בימי אחשורוש)

4 הם קבלו מה שהחלו כבר בזמן מתן-תורה,

5 וכאמרם ז"ל³ על פסוק⁴ קימו וקבלו היהודים,

6 דקימו עתה מה שקבלו כבר בזמן מתן-תורה

7 (כי בנוגע למתן-תורה נאמר מפאן מודעא רבה

8 לאורייתא, והקיום על זה היה בימי אחשורוש).

9 ומדיק בזה, דלכאורה הוא דבר נפלא (תמיהה

10 גדולה), שהרי במתן-תורה היו ישראל בתכלית

11 העילוי כו', והינו שהיו ברום המעלה, הן

12 בגשמיות, שזה עתה יצאו ממצרים ביד רמה⁵,

13 וברכוש גדול⁶, ועד שגדולה היתה ביותה הם

14 מביות מצרים⁷, וכן ברוחניות, דכתיב⁸ ויחן שם

15 ישראל נגד הָהָר, ויחן לְשׁוֹן יְחִיד, פי ישראל

16 שעמדו על הר סיני פסקה זהמתן⁹, ולכן היה

17 אצלם רק לב אחד לאביהם שבשמים¹⁰, ואף-

18 על-פי-כן היה הענין דמתן-תורה רק התחלה,

19 החלו לעשות. ואילו הגמר והקיום היה בזמן

20 הגלות דןקא, שענין הגלות בכלל הוא באופן

21 שאותותינו לא ראינו גו' (ולא אמתנו יודע עד

1 אסתר ט, כג. 2 ד"ה זה תרפ"ז - נדפס בקונטרס פט (סה"מ תשי"א ע' 180 ואילך), ואח"כ בסה"מ תרפ"ז ע' קי ואילך. וראה גם מכתב כ"ה אד"ר שנה זו (אג"ק חכ"ד ע' דש ואילך). 3 שבת פת, א. 4 אסתר שם, כז. 5 בשלח יד, ח. 6 לך לך טו, יד. 7 מכילתא בא יב, לו. רש"י בשלח טו, כב. 8 יתרו יט, ב (ובפרש"י). 9 שבת קמו, רע"א. 10 ע"פ ברכות נז, א. וראה תנחומא יתרו יג. יל"ש יתרו רמז רפו.

פורים תשכ"ז

ביאור בדרך אפשר

1 באמת¹¹, וְהִינּוּ שְׁעֵנִין הַאֲוֹתִיּוֹת (אוֹתוֹתֵינוּ רומז לאותיות),
 2 מְלֻשׁוֹן אֶתָּא בּוֹקֵר¹², הַבּוֹקֵר בּא, הֵינּוּ הַשְּׁאֲוִיּוֹת הֵם הַאֲמַצְעִי
 3 שְׁמִבִּיא לִידֵי גִילּוּי וּמִמְשִׁיף וּמַגְלָה אֹר וְהָאֶרֶת הַבּוֹקֵר, כִּשֵּׁם
 4 שֶׁנִּפְשׁ הָאֲדָם הַאֲוִיּוֹת שֶׁל הַמַּחֲשֶׁבֶה וְיֹתֵר מִזֶּה שֶׁל הַדִּיבּוּר הֵם אֲמַצְעִי
 5 לַהֲתַגְלוֹת הַשֶּׁכַל הַהֲרַגֵּשׁ שֶׁלוֹ אֲבֵל בּוֹמֵן
 6 הַגְלוֹת הַאֲוִיּוֹת, עֵנִין הַגִּילּוּי, הוּא
 7 בְּאֹפֶן שְׁלֵא רְאִינוּ, הֵיפֵף
 8 הַגִּילּוּי, וּבִפְרֹט הַגְלוֹת בְּזִמְן
 9 הַהוּא, בִּימֵי אַחֲשׁוּרוֹשׁ שְׁהִיהַ עֵלֵם
 10 וְהַסְתֵּר גְּדוֹל וְחִמּוּר בְּמִיּוּחַד שְׁגָזְרוּ
 11 גִּירָה קֶשֶׁה וְחִמּוּרָה כֹּל כֵּךְ לְהִשְׁמִיד
 12 לְהַרְגוֹ וּלְאַבֵּד אֶת כָּל
 13 הַיְהוּדִים לֵאלֹא יִצְאָ מִן הַכֹּלל גּוֹ'¹³
 14 מִנְעֵר וְעַד זָקֵן טַף וְנָשִׁים¹³,
 15 שְׁזוּהֵי גְזָרָה חִמּוּרָה שְׁלֵא הִיָּתָה
 16 כְּמוֹהַ, שְׁלֹכֵן בְּגַלּל חוֹמֶרֶת הַגּוּרָה
 17 הָיָה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמַד וּמַצֵּב
 18 שְׁהִיעִיר שׁוֹשֵׁן נְבוּכָדֶנֶצַּר¹⁴ מִצֵּב
 19 שֶׁל מְבוּכָה וּבִלְבוּל גְּדוֹל הַמַּסְמֵל חוֹשֵׁן
 20 וְהָעֵלֵם הֵיפֵךְ הַגִּילּוּי לַגְּמִירִי (כָּכָל
 21 פְּרִטֵי הַדְּבָר כְּפִי שֶׁמְסוּפֵר בְּאִרְיֻכּוֹת
 22 בְּמִגִּילַת אֶסְתֵּר וּבְמִדְרָשֵׁים), וְאֶף-
 23 עַל-פִּיכֵן לְמִרוֹת שְׁבֹאוֹתָה שְׁעָה בְּנֵי
 24 יִשְׂרָאֵל הָיוּ בְּמַצֵּב נְחוֹת וְיִירוֹד וּלְמִרוֹת
 25 שְׁהִיָּה עֵלֵם וְהַסְתֵּר קֶשֶׁה וְחִמּוּר מֵאֵד
 26 הֵנָּה דְּוָקָא אֲזֵי קִיָּמוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 27 בְּשִׁלְמוֹת מַה שְׁקִיבְלוּ כְּבָר
 28 בְּמִתְן-תּוֹרָה, שְׁאֲזֵי הָיָה רַק
 29 בְּאֹפֶן דִּהְחִלּוּ ?
 30 וּמִסִּים בְּמַאֲמָר¹⁵, שֶׁהַמַּעֲנָה
 31 לְשֹׂאֵה הָאֲמוּרָה, אִיךְ יִתְכַּן שְׁדוּוּקָא
 32 בּוֹמֵן הַגְלוֹת נִשְׁלַמָּה קְבֵלַת הַתּוֹרָה, הוּא
 33 שְׁיֵשׁ עֵנִין בְּזִמְן הַגְלוֹת לְמִרוֹת
 34 שְׁהוּא זִמְן שֶׁל גִּילּוּי שְׁהוּא נִעְלָה
 35 יֹתֵר מִכְּמוֹ שְׁהִיָּה בְּזִמְן הַבֵּית
 36 שְׁהוּא זִמְן שֶׁל גִּילּוּי, דְּאֶף שְׁפָלְלוֹת
 37 הַחִילּוּק הַהִבְדֵּל בֵּינֵיהֶם בֵּין זִמְן
 38 הַבֵּית לְזִמְן הַגְלוֹת הוּא, שְׁבִזְמֵן
 39 הַגְלוֹת גְּלָה כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל¹⁶,
 40 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִירוּ מִמְדִּירֵיהֶם לְעוֹמַת

ביאור בדרך אפשר

41 בְּזִמְן הַבֵּית הָיָה עֲשָׂרָה נְסִים שְׁנַעֲשׂוּ לְאַבּוֹתֵינוּ בְּבֵית
 42 הַמִּקְדָּשׁ¹⁷, בְּאֹפֶן קְבוּעַ, דְּבַר הַמּוֹרָה עַל גִּילּוּי אֲלֻקוֹת וּכְאֶשֶׁר בְּנֵי
 43 יִשְׂרָאֵל עָלוּ לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּשִׁלְשׁ רְגָלִים חַג הַשְּׁבֻעוֹת
 44 וְחַג הַסּוּכוֹת הָיָה הָעֵנִין דִּירָאָה כָּל זְכוּרָף אֶת פְּנֵי הוֹי'¹⁸
 45 אֶלְקֵיף¹⁸, כֹּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַזּוֹכְרִים
 46 הָיוּ עוֹלִים לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְכֹל הָעוֹלִים
 47 לְרַגֵּל רָאוּ אֲלֻקוֹת בְּגִילּוּי וּכְמִבּוֹאֵר
 48 בְּלִקּוּטֵי תּוֹרָה¹⁹ לְרַבְּנּוּ הַזֶּקֶן
 49 שְׁמִכָּל רְגַל הָיָה נִמְשָׁף גִּילּוּי
 50 זֶה וּמִמְשִׁיךְ לְהַאֲיִר עַד הַרְגֵּל הַבָּא
 51 אַחֲרָיו, שְׁאוּ הָיָה נִמְשָׁךְ וּמֵאִיר גִּילּוּי
 52 חֵדֶשׁ, כֵּךְ שֶׁלְּמַעֲשֵׂה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נִהְיָה
 53 מִגִּילּוּי אֲלֻקוֹת כֹּל יְמוֹת הַשָּׁנָה מִה-
 54 שְׁאִין-כֵּן בְּזִמְן הַגְלוֹת לְאַחַר
 55 חוֹרְבַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כַּאֲשֶׁר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 56 לֹא עוֹלִים לְרַגֵּל שְׁהוּא זִמְן שֶׁמִּבְּחִינַת
 57 מַעֲמַדֵּם וּמַצֵּבֵם שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הוּא
 58 כְּמוֹ גְלוֹת מִצְרַיִם (כְּדֹאִיתָא
 59 בְּמִדְרָשׁ²⁰ שְׁכָל הַגְלוּיּוֹת
 60 נִקְרְאוּ עַל שֵׁם מִצְרַיִם), שְׁעַל
 61 זֶה עַל גְלוֹת מִצְרַיִם נֶאֱמַר וַיַּעֲבֹדוּ
 62 מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל גּוֹ'²¹
 63 בְּעִבּוּדָה קֶשֶׁה וְגוֹ'²¹, עַד
 64 שְׁלֵא שְׁמַעוּ אֶל מִשְׁפַּח מְקוּצָר
 65 רוּחַ וּמַעֲבֹדָה קֶשֶׁה²², הֵינּוּ
 66 שֶׁבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם הָיוּ בְּמַצֵּב קֶשֶׁה
 67 מֵאֵד, וּמַעֲיִן זֶה הוּא גַם בְּכֹל שֶׁאֵר
 68 הַגְלוּיּוֹת מִכָּל-מְקוֹם דְּוָקָא בְּזִמְן
 69 הַגְלוֹת יִשְׁנָה מַעֲלַת הָעִבּוּדָה
 70 דְּמִסִּירַת נֶפֶשׁ, עֲבוּדַת ה' מִתּוֹךְ
 71 וְיֹתֵר עַל הַרְצוֹנוֹת הָאִישִׁים תּוֹךְ יִצִּיאָה
 72 מִגְּדֵרֵי הַמִּצִּיאוֹת הָאִישִׁית, וְעַד
 73 לוֹוִיתוֹרִים עַל הַחִיִּים עֲצֻמָּם לְמַעַן
 74 קִידוּשׁ הַשֵּׁם שֶׁכֹּל זֶה לֹא שִׁיךְ בּוֹמֵן
 75 שְׁבוּ הָאֲלֻקוֹת הַיָּא בְּגִילּוּי וְאִין הַפְּרַעוֹת
 76 וּמִנִּיעוֹת לְעִבּוּדַת ה' וְלִכְּן בְּגַלּל
 77 מַעֲלַת ה' מִסִּירוֹת נֶפֶשׁ בְּזִמְן הַגְלוֹת
 78 דְּוָקָא קִיָּמוּ וְחִזְקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 79 מִחֵדֶשׁ וּבְשִׁלְמוֹת אֶת מַה שְׁקִבְלוּ
 80 כְּבָר, מַה שְׁהִחֲלוּ כַּתְּחִלָּה בְּלִבְךָ בְּמִתְן-תּוֹרָה.

(11) תהלים עד, ט. (12) לשון הכתוב - ישע"י כא, יב. וראה תו"א מקץ מב, ב. לקו"ת במדבר יא, ג. ובכ"מ. (13) אסתר ג, יג. (14) שם, טו ובפרש"י. (15) פט"ו (סה"מ שם ע' קכד ואילך. וראה גם פ"ג (ע' קיב)). (16) ע"פ לשון הכתוב - שמואל-א ד, כא-כב. (17) אבות פ"ה מ"ה (18) ראה טז, טז. (19) ברכה צח, ב. (20) ב"ר פט"ד, ד. (21) שמות א, יג-יד. (22) וארא ו, ט.

וקבל היהודים את אשר החלו לעשות

ביאור בדרך אפשר

1 אָמְנָם הָא גּוֹפָא אַת זֶה עֲצוּמָה, הַמַּעֲלָה שֶׁל מַסִּירוֹת נַפֶּשׁ עֲצוּמָה צָרִיף
 2 לְהַבִּינָן, הָרִי כְּלָלוֹת עֲנִינָן מְסִירַת-נַפְשָׁא הוּא בְּבַחֲנֵינָא הָרִצּוֹן,
 3 הַהַלְטָה וְהַכּוּחַ שֶׁל הָאָדָם לְמַסּוֹר אֶת נַפְשׁוֹ לְמַעַן מַטְרָה נְעִלִית נוֹבְעִים מִכּוּחַ
 4 הַרְצוֹן שֶׁכַּנֶּפֶשׁ אָבֵל יִשְׁנוּ עֲנִינָן הָעוֹנֵג שֶׁהוּא עֲנִינָן פְּנִימִי
 5 שְׁלִפְנָיִם מִן הָרִצּוֹן, עֲנִינָן הַתְּעוּגָה
 6 הוּא הוּא דָּבָר עֲמוּק מְאֹד וּפְנִימִי בְּנַפֶּשׁ,
 7 לְמַעֲלָה מֵהַרְצוֹן, וְאִם כֵּן הַמַּעֲלָה שֶׁל
 8 מַסִּירוֹת נַפֶּשׁ הַנוֹבְעֶת מֵהַרְצוֹן הִיא לֹא
 9 תַּכְלִית הַמַּעֲלָה שֶׁהִיא הָעוֹנֵג הוּא
 10 לְמַעֲלָה מֵהַרְצוֹן וְיִתִּירָה מִזֶּה, לֹא
 11 זֶה בְּלָבַד שֶׁמַּסִּירוֹת נַפֶּשׁ הִיא מֵהַרְצוֹן
 12 שֶׁלֹּמֶטָה מֵהָעוֹנֵג אֲלֵא שְׁעֲנִינָן
 13 מְסִירַת-נַפְשָׁא הוּא הַיִּסְפָּה
 14 הָעוֹנֵג, וּבִסְתִירָה אֲלֵיו וּבִפְרִט
 15 עֲנִינָן הַמְּסִירַת-נַפְשָׁא כְּפִי שֶׁהִיא
 16 אָז, בִּימֵי אַחְשׁוּרוּשׁ, כְּנִ"ל
 17 שְׁאוֹתוֹתֵינוּ לֹא רְאִינוּ, וְהִיא
 18 מִצַּב שֶׁל הַעֵלֶם וְהַסְתֵּר וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
 19 עָמְדוּ בְּתוֹנְעָה נְטִיחַ נַפְשִׁית שֶׁל
 20 כִּיּוּץ (מִיט א
 21 פְּאַרְקוּוּעִטְשְׁטִיקִיט עֲצוּמָה וְנִטְיָה
 22 לֹא לְהַבִּיא אֶת כּוּחוֹת הַנֶּפֶשׁ לְיַד
 23 גִּילּוֹ), שְׁזָהוּ הַנִּטְיָה לְצַמְצֵם
 24 וְלַהֲעֵלֵם אֶת כּוּחוֹת הַנֶּפֶשׁ הִיא הַיִּסְפָּה
 25 הָעוֹנֵג שְׁעֲנִינָנוּ הוּא הַתְּפִשְׁטוֹת
 26 שֶׁל הַנֶּפֶשׁ וְהַבַּאֵת הַכּוּחוֹת שֶׁלָּהּ לְיַד
 27 בִּיטוּי וְגִילּוּי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב²³
 28 שְׁמוּעָה טוֹבָה תִּדְשָׁן עֲצָם,
 29 הִרִי שֶׁבִשְׂוֹרָה טוֹבָה גּוֹרֶמֶת הַתְּפִשְׁטוֹת
 30 וְהַתְּרַחֲבוֹת, הַיִּפְךְ הַכִּיּוּץ, וְזֶה מִשּׁוֹם
 31 שֶׁבִשְׂוֹרָה טוֹבָה גּוֹרֶמֶת עוֹנֵג וְזָהוּ גַם
 32 כְּלָלוֹת הַחִילּוּק הַהִבְדָּל שְׁבִינָן
 33 זְמַן הַבֵּית – שְׁאוֹ הָאִירָה אֲלוֹקוֹת
 34 בְּעוֹלָם בְּחֵינֵינָא פְּנִימִים, כְּמוֹ
 35 שֶׁכָּתוּב²⁴ לְעִינֵינָא הַעֲלִיָּה לְרַגְלֵי
 36 יְרָאָה גוֹ' אֶת פְּנֵי הַרְוִי'
 37 אֲלֵקִיף, וְהַכּוּחַ מִדִּיק וְאוֹמֵר "פְּנִי"
 38 כִּי מְדוּבָר עַל בְּחֵינֵינָא פְּנִימִים לְזְמַן
 39 הַגְּלוּת - בְּחֵינֵינָא אַחְשׁוּר²⁵, שְׁאוֹ הָאוֹר הָאֲלוּקִי מֵאִיר בְּבַחֲנֵינָא אַחְשׁוּר,
 40 הֵינּוּ בְּאוֹפֵן מוֹעֵט וּמוֹצֵמֶצֶם (כְּאִדָּם הַמִּשְׁפִּיעַ לְמִישְׁהוֹ שְׁנֵאוּי עֲלוּי שְׁאוֹנוֹ
 41 מִבֵּיט בְּפָנָיו אֲלֵא מְשַׁלֵּיךְ לוֹ מֵאַחְשׁוּר) כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב²⁶ לְכַתֵּף אַחְשׁוּרִי,
 42 וְכַאֵן הַכּוּחַ מִדִּיק וְאוֹמֵר "אַחְשׁוּר", בְּבַחֲנֵינָא "אַחְשׁוּר" שְׁזָהוּ הַהִבְדָּל בֵּין

ביאור בדרך אפשר

43 "פְּנִימִים" וְ"אַחְשׁוּר" הוּא עַל-דֶּרֶךְ הַחִילּוּק שְׁבִינָן תְּעוּגָה לְרִצּוֹן²⁷
 44 שֶׁ"תְּעוּגָה" הוּא עֲנִינָן עֲמוּק וּפְנִימִי הַקְּרוֹב יוֹתֵר לְעֵצֶם הַנֶּפֶשׁ, בְּחֵינֵינָא "פְּנִימִים"
 45 לְעוֹמֵת רִצּוֹן שֶׁהוּא (בְּהַשׁוּוּאָה לְתְּעוּגָה) בְּבַחֲנֵינָא "אַחְשׁוּר". וְאִם כֵּן, מֵהוּ
 46 גוֹדֵל הָעִילּוּי בְּזְמַן הַגְּלוּת שְׁאוֹ הָעֵבֹדָה הִיא בְּאוֹפֵן שֶׁל
 47 מְסִירַת-נַפְשָׁא דְרִיקָא וְהִיא מַסִּירוֹת
 48 הַנֶּפֶשׁ הִיא בְּבַחֲנֵינָא הַרְצוֹן שְׁאוֹנוֹ
 49 תַּכְלִית הָעִילּוּי?
 50 (ב) וְיֵשׁ לְהַקְדִּים תְּחִלָּה בְּאוֹר
 51 הָעֲנִינָן דְּפְנִימִים וְאַחְשׁוּר בְּעֵבֹדָת
 52 הָאָדָם אֶת ה', וּמִזֶּה יוֹכֵן גַּם
 53 הָעֲנִינָן דְּפְנִימִים וְאַחְשׁוּר כְּפִי
 54 שֶׁהוּא בְּסְפִירוֹת הַעֲלִיּוֹנוֹת,
 55 בְּאֲלוֹקוֹת, כִּידוּעַ שְׁיֵשׁ סְפִירוֹת
 56 שֶׁהֵן בְּבַחֲנֵינָא פְּנִימִים וְיֵשׁ
 57 סְפִירוֹת שֶׁהֵן בְּבַחֲנֵינָא אַחְשׁוּר²⁸
 58 כְּמִבְּאוֹר בְּחִסְדוֹת שֶׁבְּצֵד הַקְּדוּשָׁה
 59 עֲצוּמָה יֵשׁ גַּם בְּחֵינֵינָא "פְּנִימִים" וְגַם בְּחֵינֵינָא
 60 "אַחְשׁוּר" כְּמוֹכֵן מֵהַפְּסוּק הָאֲמוּר בְּמַעֲנֵה
 61 לְבַקֶּשֶׁת מִשֶׁה רַבְּנוּ לְרֵאוֹת אֲלוֹקוֹת –
 62 "וְרֵאוֹת אֶת אַחְשׁוּרִי", וְכַנִּדְמוּ בְּפִסּוּק
 63 "מִגִּילָה עֵפֶה כְּתוּבָה פְּנִימִים וְאַחְשׁוּרִי",
 64 וְכַפִּי שֶׁיִּתְבָּאֵר לְהַלְךְ.
 65 וְהָעֲנִינָן בְּזָה, דְּהֵנָּה כְּתִיב²⁹
 66 לְגַבֵּי הַיַּחֲסָא שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵל הַקְּדוֹשׁ
 67 בְּרוּךְ הוּא כִּי פָּנָיו אֵלֵינוּ עוֹרֵף וְלֹא
 68 פְּנִימִים, וְהֵנָּה מִפְּסוּק זֶה עוֹלָה
 69 שֶׁלֹּא נוֹגַע כָּל-כָּף רִיחוּק
 70 הַמְּקוֹם, שִׁיחַס הַקְּרוּבָה בֵּין שְׁנֵי
 71 גּוֹרָמִים לֹא תְלוּי בְּהַכְרָח בְּמִידַת
 72 הַקְּרוּבָה וְהַמְרַחֵק בֵּינֵיהֶם מִבְּחֵינֵינָא
 73 הַמְּקוֹם כִּךְ שֶׁהִנְמַצָּא בְּקִירוּב מְקוֹם הוּא
 74 בִּיחַס קְרוּב וְהִנְמַצָּא בְּרִיחוּק מְקוֹם הוּא
 75 בִּיחַס רְחוּק אֲלֵא יָכוֹל לְהִיּוֹת גַּם
 76 כְּשֶׁנִּמְצָאִים בְּקִירוּב מְקוֹם,
 77 וְאִין בֵּינֵיהֶם מְרַחֵק גְּדוֹל וּבְאוֹפֵן
 78 שְׁפָנוּ אֵלֵינוּ וְאִפִּילוּ יֵשׁ פְּנִיָּה וְנִטְיָה
 79 שֶׁל הָאֲחֵר לְשֵׁנִי, וְאִף-עַל-פִּי כֵּן
 80 הִרִי זֶה הַפְּנִיָּה עֲצוּמָה בְּאוֹפֵן שֶׁל
 81 עוֹרֵף, בְּחֵינֵינָא "אַחְשׁוּר" שֶׁהוּא הַיִּסְפָּה הַפְּנִימִים וְלִכְּן לְמַרּוֹת קִירוּב הַמְּקוֹם,
 82 לְאִמִּיתוֹ שֶׁל דָּבָר הַיַּחֲסָא רְחוּק.
 83 וְעַל-דֶּרֶךְ-זֶה הוּא גַם הַחִילּוּק הַהִבְדָּל בֵּין זֶה' לְזֶה',
 84 כְּמֵאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (בְּסְפִירוֹת³⁰) כָּל הַנְּבִיאִים נִתְנַבְּאוּ

(23) משלי טו, ל. וראה גיטין נו, ב. 24) תשא לד, כג. 25) ראה ד"ה ויהי אומן את הדסה דפורים עטר"ת (סה"מ עטר"ת ע' שח). ובכ"מ. 26) ירמ' ב, ב. וראה תו"א דרושים לפ' זכור פד, ד. 27) ראה לקו"ת במדבר יח, ב. 28) ראה גם תו"א שם. סה"מ עטר"ת ע' תקנה. 29) ירמ' ב, כז. וראה לקו"ת דרושי יוה"כ פ"סח, א. 30) מטות ל, ב. הובא בפרש"י עה"פ.

ביאור בדרך אפשר

1 ב'כה', נוסף עליהם משה שנתנבא ב'זה', והוא ענין
 2 אספקלריא המאירה ואספקלריא שאינה מאירה³¹.
 3 על הכתוב "וידבר משה אל ראשי המטות... זה הדבר אשר ציונה ה'" דרשו
 4 תכמינו ז"ל ש"משה רבנו נתנבא ב"זה", הוא לשון שבו מתייחסים לדבר
 5 שנראה בכיורו כי משה רבנו ראה את
 6 מראה הנבואה ב"אספקלריא" (זכוכית)
 7 המאירה שאינה מסתירה על האור,
 8 בשונה משאר הנביאים שהתנבאו
 9 בלשון "כה אמר ה'" ו"כה" הוא לשון
 10 שבו מתייחסים לדבר שנראה מרחוק,
 11 כי הם ראו את הנבואה ב"אספקלריא"
 12 שאינה מאירה אלא מסתירה על
 13 בהירות האור. וכפי שמסופר בגמרא
 14 שהמלך מנשה הרג את ישעיה הנביא
 15 לאחר שטען כלפיו: "משה רבך אמר
 16 כי לא יראני האדם וחי - ואת אמרת
 17 ואראה את ה' יושב על כיסא רם
 18 ונישא". ובהמשך הגמרא עונה על
 19 הסתירה לכאורה בין דברי משה לדברי
 20 ישעיה: "כל הנביאים נסתכלו
 21 באספקלריא שאינה מאירה (ולכן
 22 בעצם לא ראו את ה' ממש), משה
 23 רבינו נסתכל באספקלריא המאירה".
 24 וענינו של ההבדל בין "זה", בחינת
 25 פנים ל"כה" בחינת עורף ואחור
 26 בעבודה הרוחנית של כל אחד
 27 ואחד, שפאשר מאיר מלמעלה
 28 גילוי אלוקי בחינת הפנים, אַזי
 29 הגילוי הוא באופן ד'זה',
 30 שפראה האדם באצבעו ואומר
 31 זה א-לי³², אַבֵּל יש אופן של
 32 התגלות אלוקית מלמעלה שאין רואים מהות הדבר ועצמותו, כי
 33 יש רק התגלות של מציאות הדבר אך לא של מהותו וצריך לחפש
 34 ראיות כו' הוכחות והסברים כדי לעמוד על מהות הדבר (פמבואר
 35 ב'תורה אור'³³ פרשת מקץ המשל על זה וזה לשונו: " וענין
 36 אספקלריא שאינה מאירה הוא הנקרא שפיג'ל [מראה] דהיינו שיש מסך וכסוי
 37 על הזכוכית, אבל המסך אינו דבר עב שהוא מסתיר לגמרי ומכסה האור רק
 38 דבר דק וקלוש, היינו צפוי כסף הידוע. ואז כשרואין בו באספקלריא הגיל
 39 נמשך ממנו 'אור חור' [השתקפות חזרת של הדמות שמול המראה] אבל אין
 40 יכולים לראות דרך הזכוכית באור ישר' [לראות מבעד לזכוכית] ולכן אין

ביאור בדרך אפשר

41 רואין מהות הדבר הנראה ועצמותו כמו על-ידי אספקלריא המאירה [שארין
 42 עליה ציפוי והסתר] כי אם רק דמות לבד נראה על-ידי אספקלריא שאינה
 43 מאירה), ולכן נקרא המראה שהנביאים ראו ב'אספקלריא שאינה מאירה'
 44 רק בשם 'כה' (ולא 'זה'), כמו פ"ף הדמיון, הינו שאין
 45 זה אצלו בודאות מוחלטת וכמו
 46 בראייה ברורה ובהירה, פיין
 47 שרואה רק דמות הדבר ולא
 48 את הדבר עצמו.
 49 וענינו של ההבדל בין "זה" ו"כה"
 50 בספירות העליונות, דהנה³⁴
 51 ידוע שספירת המלכות
 52 האחרונה והתחתונה מבין עשר
 53 הספירות העליונות נקראת בשם
 54 'כה', וזהו הטעם הפנימי לכן
 55 שכל הנביאים מלבד משה רבנו
 56 נתנבאו ב'כה', פידוע ששרש
 57 ענין הנבואה הוא מבחינת
 58 המלכות (דאצילות) כפי
 59 שמתלבשת בבחינת גצח
 60 והוד דבריאה (ולמטה
 61 מזה)³⁵, ולאחר שהאור יורד לדרגות
 62 אלו הוא מועט ומצומצם ביחס לעצם
 63 מהותו ולכן רק המציאות וה'דמות'
 64 שלו נראית מה-שאין-כן משה
 65 שנתנבא ב'זה', וראה גילוי של
 66 מהות האור האלוקי שנתנבאו
 67 היתה מבחינת זעיר-אנפין
 68 פנים קטנות היא בחינת המידות
 69 העליונות (חסד, גבורה וכד') שבעולם
 70 האצילות שלמעלה מבחינת המלכות
 71 (ונקראת "זעיר אנפין" כי ביחס לאריך
 72 אנפין" שלמעלה מעשר הספירות וביחס למוחין שבספירות, יש במידות
 73 התגלות מועטת, ועם זאת, ביחס להארה המצומצמת של ספירות המלכות,
 74 ההארה במידות "זעיר אנפין" היא הארה של המהות, וההארה במלכות היא
 75 הארה של המציאות והדמות בלבד).
 76 אַמְנָם ב'תקוני זהר'³⁶ איתא שגם ספירת הבינה שלמעלה לא
 77 רק מהמלכות אלא גם מהמידות, נקראת בשם 'כה', וברעיא
 78 מהימנא³⁷ שבוהר איתא מובא ששהאות כ' ד'כה' הוא בחינת
 79 קתר שלמעלה גם מבחינת המוחין שבספירות שבינה היא חלק מהם, כפי
 80 שכתב גשמי הוא מעל הראש והמוח. ואף שפמבואר במקום אחר³⁸

(31) תו"א מקץ לג, א. מג"א (בהוספות) קיח, ד ואילך. (32) בשלח טו, ב. (33) מקץ שם. (34) בהבא לקמן - ראה המשך תער"ב ח"ב פש"ח ואילך. (35) ראה מקדש מלך לזח"ב כג, ב (הובא בהמשך תער"ב שם). שער היחודים פ"א (הובא בלקו"ת דרושים לר"ה נו, ג). (36) בהמשך תער"ב שם ר"פ ש"מט: והי"נ כתב בשם הת"ז דע"ג ע"א (והוא בהקדמת הזהר)*. (37) זח"ג רנת, ב. (38) ראה אוה"ת מטות ע' א'רפג. סה"מ תרנ"ז ע' ט.

(* בדפוסים שלפנינו הוא בהקדמת הזהר (י"ד, א). אבל בדפוס מנטובה, ש"ח הוא בתיקון כח - עג, א.

וקבל היהודים את אשר החלו לעשות

ביאור בדרך אפשר

1 בתורת החסידות **שְׁסִפִּירַת הַבִּינָה נִקְרָאת בְּשֵׁם 'כַּה' לְגַבֵּי**
 2 **סִפִּירַת הַחֲכָמָה שְׁלֹמְעֵלָה הַיִּמְנָה**, כי ביחס לחכמה שהיא הנקודה
 3 שבה מאיר עצם הענין, הירידה לפרטים בכינה היא (במובן מסויים) התגלות
 4 יותר מצומצמת, ומצד זה חכמה היא בחינת "זה" ובינה היא בחינת "כה"
 5 **וְכֵן בְּנוֹגַע לְבַחֲבִינַת פְּתֵר** עצמה
 6 שבאופן כללי היא אכן למעלה
 7 מהספירות שבכללות הם בחינת "כה",
 8 אבל בחלוקה פרטנית של הבחינות
 9 השונות בכתר עצמו, יש גם את ענין
 10 "כה" (דרגה שביחס לדרגות שלמעלה
 11 ממנה אין בה את התגלות מהות
 12 האלוקות עצמה) **שְׁחִיצוֹנִיּוֹת**
 13 **הַפְּתֵר** הדרגה היותר נמוכה שבו
 14 **נִקְרָאת בְּשֵׁם 'כַּה' לְגַבֵּי**
 15 **פְּנִימִיּוֹת הַפְּתֵר** הדרגה היותר
 16 פנימית ועמוקה שבו **(וְהָרִי**
 17 **הַחִילּוּק הַהַבְדֵּל בֵּין חִיצוֹנִיּוֹת**
 18 **הַפְּתֵר שְׁנֵקְרָאת 'כַּה',**
 19 **לְפָנִימִיּוֹת הַפְּתֵר שְׁנֵקְרָאת**
 20 **'זַה', הוּא עַל-דֶּרֶךְ הַחִילּוּק**
 21 **בֵּין רְצוֹן לְתַעֲנוּג** כמובא לעיל
 22 שאמנם הרצון הוא כוח גדול ונעלה
 23 והוא המקור לענין המסירות נפש, אבל
 24 ענין התענוג הוא יותר פנימי ויותר
 25 עמוק בנפש, **מִכָּל-מְקוֹם** למרות
 26 שגם בדרגות נעלות מספירת הבינה יש
 27 בחינת "כה" **נִקְרָאת סִפִּירַת**
 28 **הַבִּינָה (וְכֵן פְּתֵר** בדרגות
 29 מסויימות שבו, כאמור) **בְּשֵׁם**
 30 **'כַּה', וְאֵילוּ זְעִיר-אַנְפִּין**
 31 המידות שלמטה מהבינה שהיא
 32 מבחינת המוחין הנעלים מהמידות
 33 **נִקְרָא בְּשֵׁם 'זַה', שְׁבַחֲבִינַת**
 34 **'זַה' הארת מהות הדבר הוּא**
 35 **לְמַעַלָּה מִבַּחֲבִינַת 'כַּה'** שהיא הארה מצומצמת יחסית, **אַף שְׁדָבָר**
 36 **וְדָאֵי הוּא שְׁסִפִּירַת הַבִּינָה** שבבחינת המוחין **הִיא לְמַעַלָּה**
 37 **מִזְעִיר אַנְפִּין** בחינת המידות, ולאמיתו של דבר אין זו סתירה, כפי
 38 שיתבאר להלן.
 39 **(ג) וְיֻוְבָן בְּהַקְדָּם הַבִּיאֹר שְׁבַחֲבִינַת 'זְעִיר אַנְפִּין'**
 40 **אַנְפִּין** המידות **נִקְרָאת לפחות ביחס לספירת המלכות בְּשֵׁם 'זַה',**
 41 **שְׁמוּרָה עַל עֲנִין הַגִּילּוּי** של מהות ועצם הדבר **(כַּנְל), לְפִי**
 42 **שְׁמִכְל עֶשֶׂר הַסִּפִּירוֹת,** הנחלקות למוחין, מידות ומלכות **הִנֵּה עֵיקַר**

ביאור בדרך אפשר

פעולת הַגִּילּוּי של כללות האור האלוקי המאיר ומתגלה באמצעות כללות
 העשר ספירות **הוּא עַל-יְדֵי 'זְעִיר אַנְפִּין' דְּקָא³⁹. וְכִידּוּעַ**
שְׁזְעִיר אַנְפִּין המידות כפי שהן מאירות בעולם האצילות **הוּא סוּף**
עוֹלָמוֹת הָאֵין-סוּף⁴⁰, ולאחר שהאור האלוקי יורד מזעיר אנפין,
 המידות דאצילות, לספירת המלכות,
 כדי להאיר לעולמות בריאה-יצירה-
 עשיה שלמטה מעולם האצילות הוא
 עובר צמצום והעלם והופך מאור בלי
 גבול כפי שמאיר בעולמות האין-סוף
 לאור מוגבל כפי שמאיר בעולמות
 שבהם יש נתינת מקום לנבראים
 מוגבלים ורק לאחר הצמצום וההעלם
 הוזה האורות העליונים יכולים לבוא
 לידי גילוי, **וּפִירוּשׁ הַדְּבָר,**
 המשמעות הפנימית של האמור
 ש"זעיר אנפין", המידות המאירות
 באצילות, הוא הדרגה האחרונה של
 עולמות האין-סוף היא **שְׁכָל**
הַעֲנִינִים שְׁבַעוֹלָמוֹת הָאֵין-
סוּף כולל העניינים הנעלים ביותר,
נִמְצָאִים בְּזְעִיר אַנְפִּין
וּמִתְגַּלִּים עַל-יְדוּ, לְפִי שְׁעֲנִינוּ
הוּא בַּחֲבִינַת 'זַה', עֲנִין הַגִּילּוּי
כִּשֶׁם שְׁבָאֵם הַמִּידוֹת הֵם הַאֲמַצְעִי
שְׁבו הוּא מִתְגַּלֵּה וּמִשְׁפִּיעַ אֶל הוֹולָת,
וּמֵאֲחַר שֶׁהַמִּידוֹת הַעֲלִיּוֹנוֹת הֵן,
כְּבִיכּוֹל, הַאֲמַצְעִי שֶׁרַכּוּ מִתְגַּלּוֹת כֹּל
הַדְּרָגוֹת שֶׁהֵן בַּחֲבִינַת אֵין סוּף וּבִלִי
גְּבוּל, הִרִי הַגִּילּוּי שֶׁרַכּוּן וְעַל יְדֵן הוּא
בַּחֲבִינַת "אֵין סוּף", כִּפִי שֶׁהוֹלֵךְ
וּמִבָּאֵר.
וְהַעֲנִין בְּזַה, דְּהִנֵּה כְּאֶשֶׁר
עָלָה בְּרָצוֹנוֹ של הקדוש ברוך הוא
לְהַאֲצִיל להפריש ולגלות מאורו
 הגדול הבלי-גבול ולאפשר נתינת מקום לנבראים מוגבלים, **שְׁזַהוּ בַּחֲבִינַת**
הַפְּתֵר הנחשב "ראש (ראשון) לנאצלים", **הָרִי בְּרָדָאֵי שְׁאֵין זַה** עצם
 התעוררות הרצון להאציל **שִׁיף כָּלָל לְגִילּוּי, וְאַדְרָבָה,** לא זו בלבד
 שהתעוררות הראשונה הזו אינה נחשבת "גילוי" אלא **עַל זַה נֶאֱמַר⁴¹**
יֵשֶׁת חוֹשֶׁף סְתָרוֹ, היינו שהקדוש ברוך הוא עצמו נותר למעלה מגילוי
 כמשל דבר המצוי בחושך ואי אפשר לראות אותו **וְיִתְרָה מְזַה,**
שְׁאֵפִילוּ הַהֲאָרָה שְׁלוֹ שאיננה הוא עצמו ממש אלא ההתפשטות
 והתגלות שלו **(כְּפִי עַד כִּמָּה שְׁשִׁיף עֲנִין שֶׁל הַאָרֶה וְהַתְּגַלּוֹת**

פורים תשכ"ז

ביאור בדרך אפשר

1 **בַּבְּחִינָה** זו⁴² שבה כל הנאצלים והנבראים הם רק התעוררות רצון (בלבו)
 2 לאמתו של דבר גם היא **אֵינָה בְּגֵדֵר גִּילּוּי** ממש ונשאת נעלמת,
 3 ו**כִּדְרוֹשׁ** בתורת החסידות **בְּעֵנֵן אֶתָּה קְדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קְדוֹשׁ**⁴³, שלא
 4 נאמר "אתה ושמן קדוש" בכיטוי אחד אלא "אתה קדוש" ו"שמן קדוש"
 5 בשני ביטויים שונים, להורות **שְׁיֵשׁ**
 6 **חִילוּק** הבדל **בֵּין הַקְּדוּשָׁה**
 7 **דְּשִׁמְךָ** ("ושמן קדוש") **לְקְדוּשָׁה**
 8 **דְּאֶתָּה** ("אתה קדוש"),
 9 **שֶׁהַקְּדוּשָׁה** ההבדלה והעילוי
 10 **דְּשִׁמְךָ**, כיוון שהשם איננו עצם
 11 המהות אלא רק הארה, כמו שם האדם
 12 שאיננו מבטא את עצם מהותו (ולכן
 13 ייתכן שאנשים הנקראים באותו שם
 14 יהיו שונים זה מזה לגמרי במהותם)
 15 **עָלֶיךָ** על הקדושה של "שמן",
 16 **נֶאֱמַר**⁴⁴ **כִּי נִשְׁגַּב שְׁמוֹ לְבָדוֹ**,
 17 **שֶׁהוּא** אמנם **בְּאוֹפֵן שֶׁל**
 18 **קְדוּשָׁה וְהַבְּדָלָה** והוא "נשגב"
 19 ונעלה, **אַבְל אֶף-עַל-פִּי־כֵן**
 20 למרות היותו קדוש ומוברל
 21 מהנבראים, ככל זאת הודו (זיוו)
 22 **וְהֶאֱרָתוֹ** ההתגלות וההתפשטות **שֶׁל**
 23 **שְׁמוֹ** כן מאירה **עַל אֶרֶץ**
 24 **וְשָׂמִים**, הִנְנוּ שאמנם השם עצמו
 25 "נשגב" ואם כן גם הוא למעלה מגילוי
 26 (ושמן קדוש") אלא **שֶׁהֶאֱרַת הַשֵּׁם**
 27 **בָּאָה בְּבַחֲבִינַת גִּילּוּי** וניכרת
 28 ונוגשת **בְּאֶרֶץ וְשָׂמִים**. מה-
 29 **שְׂאִי־כֵן הַקְּדוּשָׁה דְּאֶתָּה**,
 30 היא **קְדוּשָׁה נְעֻלִית יוֹתֵר**
 31 (**שֶׁלְכֵן נֶאֱמַר בָּהּ בְּקְדוּשַׁה שֶׁל**
 32 "אתה", **קְדוֹשׁ בְּפָנֵי-עַצְמוֹ**,
 33 **וְלֹא נֶאֱמַר אֶתָּה וְשִׁמְךָ קְדוֹשׁ**
 34 באמירה אחת), להורות **שֶׁגַם הוֹדוּ**
 35 **וְזִיווּ** ההארה וההתפשטות וההתגלות **שֶׁל אֶתָּה** ולא רק הוא עצמו הוא
 36 **בְּאוֹפֵן שֶׁל קְדוּשָׁה** והבדלה, **שְׂאִינּוּ בְּגֵדֵר גִּילּוּי**.
 37 **וּבְכֻלְלוֹת** בחינה זו שהיא ההתגלות וההתפשטות של "אתה", הקדוש ברוך
 38 הוא בעצמו, **הֲרִי זֶה בְּחִינַת עֵתִיק**, כמבואר בקבלה וחסידות, בחינת
 39 'כתר עליון' שלמעלה מעשר הספירות, נחלקת (באופן כללי) לשתי בחינות
 40 "עתיק יומין" (פנימיות הכתר) ו"אריך אפנין" (חיצוניות הכתר), ולמונה
 41 "עתיק" יש כמה משמעותות ואחת מהן היא שנעתק ונברל (נעלה ונשגב)
 42 ו"עתיק יומין" היינו שנעתק ונברל מבחינת "יום" וגילוי **וְכִדְרוֹשׁ הַדְּיוּק**

ביאור בדרך אפשר

43 ועל כך מבואר שדיוק השם של בחינה זו **זו מַה שֶׁנִּקְרָא בְּשֵׁם עֵתִיק**
 44 **יוֹמִין**, הוא להורות **שֶׁאֶפִּילוּ בְּחִינַת יוֹמִין, שֶׁהֵם ז' תַּחְתּוֹנוֹת**
 45 **דְּעֵתִיק' שְׂמַתְלַבְּשִׁים בְּ'אַרְיָךְ'**, שכן, אמנם בחינת הכתר היא
 46 למעלה במדרגה מעשר הספירות (כפי שהן בעולם האצילות) אבל בדקות
 47 ובמובן מסוים החלוקה הזו קיימת גם
 48 ב'כתר' וגם בו קיים הבדל בין שלושת
 49 המוחין (חכמה, בינה ודעת) הנקראים
 50 "ג' ראשונות" לשבע המידות הנקראות
 51 "ד' תחתונות". וכאשר הן, המידות,
 52 יורדות מ"עתיק" ומתלבשות ב"אריך"
 53 יש בכך גילוי מפנימיות הכתר
 54 לחיצוניות הכתר והתגלות זו נקראת
 55 "יום" אך המונח "עתיק יומין" מלמד
 56 שגם אז, למרות שזו אכן הארה
 57 והתגלות, **הֲרִי הֵם בְּאוֹפֵן שֶׁל**
 58 **הַעֲתָקָה וְהַבְּדָלָה** ולא ממש
 59 בגילוי.
 60 **וְזוֹהִי בְּחִינַת עֵתִיק יוֹמִין** היא
 61 **בְּחִינַת הָאֲחֵד-עֶשֶׂר**
 62 **שֶׁבְּקְדוּשָׁה** צד הקדושה וההתגלות
 63 האלוקית. **דְּהִנְהָ, אֶף שֶׁבְּקְדוּשָׁה**
 64 **יִשְׁנוּ הַכֹּלֵל דְּעֶשֶׂר וְלֹא תִשַׁע,**
 65 **עֶשֶׂר וְלֹא אֲחֵד-עֶשֶׂר**⁴⁵,
 66 כמבואר בקבלה וחסידות שדווקא
 67 המספר עשר מבטא שלימות מיוחדת
 68 ולכן הספירות העליונות באות לידי
 69 גילוי דווקא במספר עשר, לא פחות
 70 ולא יותר, **מְכַלֵּל-מְקוֹם מְזֵה**
 71 **גּוֹפָא שְׁשׁוּלָלִים אֶת הַעֲנִין**
 72 **דְּאֲחֵד-עֶשֶׂר** במפורש, **מוֹכַח**
 73 **שֶׁגַם בְּקְדוּשָׁה יִשְׁנוּ** בעצם
 74 **הַעֲנִין דְּאֲחֵד-עֶשֶׂר**, והוא למעלה
 75 מעשר, **אַלֵּא שְׂאִין זֶה**
 76 **בְּאֲצִילוֹת** שם הספירות הן אכן
 77 דווקא במספר עשר, אבל למעלה מאצילות ישנו מושג של אחד עשר
 78 שלמעלה מעשר. **וּבְכֻלְלוֹת הֲרִי זֶה בְּחִינַת אֲחֵד-עֶשֶׂר בְּחִינַת**
 79 **עֵתִיק**⁴⁶, פנימיות הכתר שלמעלה מעשר הספירות **אַבְל לֹא בְּחִינַת**
 80 **עֵתִיק** כפי שהוא מצד עצמו **שְׂאִינּוּ מִתְלַבֵּשׁ בְּ'אַרְיָךְ'**, חיצוניות
 81 הכתר (**שְׁבוּ** בעתיק עצמו **לֹא שִׁיף אֶפִּילוּ לְשֻׁלוֹ וְלֹא**
 82 **אֲחֵר-עֶשֶׂר**) כי אכן בעתיק עצמו אין בחינות שמתייחסות לעשר הספירות,
 83 כפי שהן באצילות, אפילו בהתייחסות שכוונתה להדגיש עד כמה הוא מושלל
 84 (מוה), **אַלֵּא בְּחִינַת אֲחֵד עֶשֶׂר** היא **בְּחִינַת עֵתִיק יוֹמִין, דְּהִינּוּ ז'**

(42 ראה המשך תער"ב שם, שהיא "הארה עצמית ולא רק הארה המתגלה מן העצם". (43 ראה לקו"ת ויקרא א, א. ובכ"מ. (44 תהלים קמח, יג. (45 ספר יצירה פ"א מ"ד. (46 ראה סה"מ עטר"ת ע' תקפז.

וקבל היהודים את אשר החלו לעשות

יא

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 תַּחֲתוֹנוֹת שֶׁבַע הַמִּידוֹת דְּ'עֵתִיק' כִּי שְׁמַתְלַבְּשִׁים בְּ'אַרְיָה',
 2 שְׂאֵף שְׁמַתְלַבְּשִׁים בְּ'אַרְיָה', וַיֵּשׁ בָּהֶם יִרְדָּה לְצוּרֵךְ הַתְּגִלּוֹת זֹו
 3 מִכָּל־מְקוֹם הֵם בְּאוֹפֶן שֶׁל הַעֲתָקָה וְהַבְּדֵלָה שְׁעוֹשָׂה אוֹתָן נִעְלוֹת
 4 וְנִבְדְּלוֹת מִהַסְפִּירוֹת כִּי שֶׁהן בִּאֲצִילוֹת, וְלָכֵן הֵם בְּבַחֲיַנֵּת אֶחָד־עֶשֶׂר
 5 (שְׂאִינוּ מִתְעַרְבֵים עִם עֶשֶׂר
 6 הַסְפִּירוֹת וְאִינוּ חֵלֶק מֵהֵן אֲלָא נִבְדְּלוּ
 7 וְנִעְלָה מֵהֵן).
 8 וְזֶהוּ גַם עֲנִיָן אֶחָד עֶשֶׂר יוֹם
 9 מִחוּרָב⁴⁷, כִּנְאֻמֵּר בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּאֲחֹר
 10 מִתֵּן תּוֹרָה בְּהַר סִינַי, הִנְקָרָא "חוּרָב",
 11 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִלְכוּ אֶל הַיַּעַד הַבָּא שֶׁלֹּאֲהֶם
 12 בְּמַדְבַּר מֵהַלָּךְ אֶחָד־עֶשֶׂר יוֹם
 13 כְּדֹאֲתָא מוּבָא בְּמִדְרָשׁ⁴⁸ עַל
 14 פְּסוּקֵי זֶה שְׂקָאֵי שֶׁהַכּוּנָה הִיא עַל
 15 אֶחָד עֶשֶׂר יוֹם שֶׁהָיוּ עִם
 16 הַקָּב"ה בְּמַעֲמַד וּמַצֵּב דְּמִתַּן־
 17 תּוֹרָה, הֵיינו שֶׁהַהֲשַׁפְעָה הַיְשִׁירָה שֶׁל
 18 מִתֵּן תּוֹרָה בְּאוֹפֶן שֶׁכֵּל הוֹמֵן הוּזָה נִחְשָׁב
 19 לְשִׁתְּיָה קְרוּבָה אֶל הַקְדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא
 20 נִמְשַׁכָּה אֶחָד־עֶשֶׂר יוֹם, כִּי לְמַסְפַּר זֶה
 21 יֵשׁ מִשְׁמַעוֹת מִיּוֹחַדָּת בְּקְדוּשָׁה, שְׁעַל־
 22 יְדִיָּזָה עַל הַקְרִיבָה לְקְדוּשַׁת־בְּרוּךְ־
 23 הוּא בְּמִתֵּן תּוֹרָה מִהַפְּסִיכִים אֶת
 24 הָעֲנִיָן דְּאֶחָד עֶשֶׂר יוֹם מִחוּרָב
 25 כִּי שְׂקָשׁוֹר עִם הָעֲנִיָן
 26 דְּאֶחָד־עֶשֶׂר שְׁבִ'לְעוֹמַת־זָה'⁴⁹
 27 שֶׁכֵּן לְכָל בַּחֲיָנָה בְּצַד הַקְדוּשָׁה יֵשׁ
 28 בַּחֲיָנָה מִקְבִּילָה כְּנֻגָה בְּצַד שֶׁל הַיַּפֿן
 29 הַקְדוּשָׁה הִנְקָרָא "לְעוֹמַת זֶה", כְּכַתּוּב
 30 "אֵת זֶה לְעוֹמַת זֶה עֲשֵׂה אֱלוֹקִים"
 31 (כְּפִירוּשׁ הַב' בְּמִדְרָשׁ⁴⁹ עַל
 32 הַפְּסוּקֵי הָאֵמֹר), אֶחָד־עֶשֶׂר
 33 אֱלוֹפִי עֶשׂוֹ⁵⁰, בְּצַד שֶׁל הַיַּפֿן
 34 הַקְדוּשָׁה, הַמְנַגְּדִים לְבַחֲיַנֵּת עֶשֶׂר
 35 בְּקְדוּשָׁה וְעַל יְדֵי כּוּחָהּ וּמַעֲלָתָהּ
 36 הַמִּיּוֹחַדָּת, מִהַפְּסִיכִים אוֹתָם לְקְדוּשָׁה.
 37 וְזֶהוּ גַם שְׁמַבְחֵינָה זֹו בַּחֲיַנֵּת
 38 אֶחָד עֶשֶׂר שְׁהִיא, כְּאֵמֹר, בַּחֲיַנֵּת
 39 "עֵתִיק" נִמְשָׁף לְהִיּוֹת סְלִיחַת עֲוֹנוֹת, כְּמִבּוֹאֵר בַּחֲסִידוֹת הַדְּרָב נִמְשָׁךְ
 40 מִדְּרַגָּה גְבוּהָה וְנִעְלִית בִּיּוֹתֵר בְּאֱלוֹקוֹת שְׁבָה חֲסִטָּה וְהַעוֹן לֹא פּוֹגֵם
 41 מִלְּכַחֲתִילָה שְׁלָכֵךְ נְקוּדַת הָעֲנִיָן הַנְּקוּדָה הַעֲקוּרִים וְהַמְרַכְזִית שֶׁל הַעֲבוּרָה

הַמִּיּוֹחַדָּת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ דְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, יוֹם סְלִיחָה וּמַחֲלָה
 וְכַפְּרָה⁵¹, שְׁהִיא עֲבוּדַת הַכֶּהֵן הַגְּדוֹל בְּקֹדֶשׁ הַקְּדָשִׁים, הָרִי
 עֵיָקֵר עֲנִינָה הוּא עֲנִיָן עֲבוּדַת הַקְּטָרֶת הַקְּטָרֶת שְׂאִישׁ בָּהּ
 אֶחָד־עֶשֶׂר סְמָמָנִים דְּוָקָא וְגַם זֶה בְּגַלְל הַמַּעֲלָה הַגְּדוּלָה וְהַמִּיּוֹחַדָּת
 שֶׁל מַסְפַּר אֶחָד־עֶשֶׂר.
 וַיְתִירָהּ מְזָה, שְׂאֵפִילוּ
 כְּשֶׁנִּמְשָׁף "עֵתִיק", בַּחֲיַנֵּת אֶחָד־
 עֶשֶׂר, בְּבַחֲיַנֵּת אַרְיָה אֲנַפִּין,
 חִיצוֹנוֹת הַכַּתֵּר הֵיינו שְׂאִין זֶה
 הַדְּרַגָּה שֶׁל הָאוֹר הָאֱלוֹקִי שֶׁל כַּתֵּר
 הַמֵּאִירָה בְּ'עֵתִיק' כְּכֹר אֵינְנָה כְּמוֹ
 בְּבַחֲיַנֵּת הַמַּאֲצִיל (מַצַּד עֲצָמוֹ
 לְמַעֲלָה מִשִּׁיכּוֹת לְנֹאֲצִילִים וְנִבְרָאִים
 מוּגְבָלִים), אֲלָא נִעְשָׂה כְּכֹר
 שׁוֹרֵשׁ וּמְקוּר לְנֹאֲצִילִים וְבַחֲשֵׁךְ
 הַיְרִידָה גַם לְנִבְרָאִים מוּגְבָלִים, שְׂזָהוּ
 שְׂנַקְרָא (אַרְיָה) אֲנַפִּין מְלִשׁוֹן
 פְּנִיָם, שְׁהוּא עֲנִיָן הַפְּנִימִיּוֹת,
 וְכַאֲשֶׁר הָאוֹר מִתְלַבֵּשׁ בְּפִנְיָמוֹת,
 בַּהֲתַאֵם לִיכּוֹלַת הַתְּפִיסָה וְהַקְלִיטָה שֶׁל
 הַכִּלִּים, הוּא מְדוּר וּמוּגְבָל בַּהֲתַאֵם
 לְכַךְ, בְּכָל זֹאת, הָרִי זֶה הַהֲאָרָה שֶׁל
 "עֵתִיק", בְּאוֹפֶן שֶׁל 'אַרְיָה'
 (אַרְיָכוֹת)⁵², בְּלִי מְדִידָה
 וְהַגְּבֻלָה, וְלָכֵן לֹא שִׁיף
 שְׁיִהְיָה בְּבַחֲיַנֵּת גִּילּוּי הַנִּיכּוֹר
 וְנִרְגָשׁ, פִּיּוֹן שְׂמַצַּד הַגִּילּוּי
 תַּחֲבַטֵּל מְצִיאֹתוֹ שֶׁל הַמְקַבֵּל
 וְהוּא לֹא יוּכַל לְקַלוֹט וּלְקַבֵּל אֶת הָאוֹר
 הַנִּעְלָה. וְנִמְצָא שְׁאוּרוֹ שֶׁל "עֵתִיק"
 הַמֵּאִיר בְּ'אַרְיָה' נִשְׁאָר לְמַעֲלָה מְגִילּוּי
 וְאֵפִילוּ לְאַחֲרֵי שְׂנַמְשָׁף הָאוֹר
 שֶׁל "עֵתִיק" לְמַטָּה יוֹתֵר, אֶל הַסְפִּירוֹת
 כִּי שֶׁהן מֵאִירוֹת בְּעוֹלָם הָאֲצִילוֹת
 שְׂרַאשִׁיתָן בְּעִיּוֹן הַמוֹחִין בְּבַחֲיַנֵּת
 חֲכָמָה וּבִינָה, הָרִי זֶה עֲדִיין אוֹר
 אֱלוֹקִי שֶׁנִּשְׁאָר לְמַעֲלָה מִבְּחֵינֵת
 הַעוֹלָמוֹת, כְּמֵאֲמָר⁵³ חֲכָמֵינוּ
 ז"ל בְּמִדְרַשׁ אֲלֵפִים שְׁנָה קְדָמָה תּוֹרָה לְעוֹלָם, וּמִבּוֹאֵר עַל כֵּךְ
 בַּתּוֹרַת הַחֲסִידוֹת שְׂאִין הַכוּנָה לְקִדְמָה בּוֹמֵן כְּפִשְׁטוֹ שֶׁהָרִי קוֹרֵם שֶׁנִּבְרָא
 הַעוֹלָם לֹא הִיָּה קִיָּם מוּשָׁג הוֹמֵן אֲלָא הֵיינו שְׂבַחֲיַנֵּת אֲלֵפִים, מְלִשׁוֹן

(47 דברים א, ב. 48) שמו"ר פמ"ב, ז. (49) ושם: י"א יום היו מתחשבין היאך לעשות העגל, שנאמר אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר, שעשו מעשה שעיר. וראה גם התוועדויות תשנ"ב ח"ב ע' 173. 50) ראה וישלח לו, טו ואילך. פרי עץ חיים שעו עולם העשי" פ"ד. 51) ע"פ סדר תפלת יום הכיפורים. 52) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ע' תקסח. 53) ראה מדרש תהלים צ, ד. ב"ר פ"ח, ב. תנחומא וישב ד. וש"נ. זח"ב מט, א.

ביאור בדרך אפשר

1 אֲאֶלְפֶךָ אלמד אותך חֲכָמָה אֲאֶלְפֶךָ בִּינָה⁵⁴, שְׁהוּא עֲנִין
 2 הַמוֹחִין⁵⁵, הָרִי הֵם בְּאוֹפֵן שֶׁל קְדִימָה לְעוֹלָם, הֵינּוּ שָׂגַם כִּפִּי
 3 שֶׁהָאוֹר הָאֱלוֹקִי שֶׁל "עֵתִיק" מֵאִיר בְּחֻכְמָה וּבִינָה כִּפִּי שֶׁהֵן בְּעוֹלָם הָאֲצִילוֹת,
 4 עֲדִיין הוּא בְּאוֹפֵן שֶׁל קְדִימָה לְעוֹלָם שֶׁלֹּא שִׁיף עֲדִין מְצִיאוֹת
 5 הָעוֹלָם. וְכִמוֹ שְׂרוּאִים לְמִטָּה
 6 בְּעוֹלָם הַזֶּה הַגִּשְׁמִי שֶׁהָאֶדָם
 7 הַתַּחֲתוֹן לְמִטָּה יָכוֹל לְהִיטֵת חֲכָם
 8 בְּחֻכְמָה וּמִבִּין בְּבִינָה לְעֶצְמוֹ,
 9 אֶף-עַל-פִּי שְׂאִין מְצִיאוֹת שֶׁל
 10 זוּלַת כִּי חֻכְמָה וְהִבִּינָה וְכֻלְלוֹת עֲנִין
 11 הַמוֹחִין הֵם כִּפִּי שֶׁהָאֶדָם קוֹלֵט אֵת
 12 הַדְּבָרִים לְעֶצְמוֹ, וְלִשְׁם כֵּךְ אֵין צוּרָךְ
 13 בְּמִצִּיאוֹת שֶׁל זוּלַת (וְאִדְרָבָה, הַזוּלַת
 14 עֲלוֹל לְהַפְרִיעַ לְהַתְּבוֹנֵנֹת בְּרִיכוֹ
 15 וּבְעוֹמֵק), וְדוּקָא עֲנִין הַמִּדּוֹת, הוּא
 16 הַדְּרָךְ וְהַמְצָעִי שֶׁבוֹ הָאֶדָם מִתִּיחַס
 17 לְזוּלְתוֹ וּמִשְׁפִּיעַ לְזוּלְתוֹ, וְכֵךְ גַּם
 18 לְמַעֲלָה, כְּכִיכּוֹל, כֵּל עוֹר הָאוֹר הָאֱלוֹקִי
 19 מֵאִיר בְּמוֹחִין, לְמִדּוֹת שׁוֹז יִרְיָה לְגַבִּי
 20 הַבְּחִינּוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת מֵאֲצִילוֹת
 21 וּמִהַסְפִּירוֹת, עֲדִיין אֵין זֶה גִּילּוֹי. וְרַק
 22 בְּמִדּוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת, "זַעִיר אֲנִפִּין", יֵשׁ
 23 הַתְּגִלּוֹת אֶל הַזוּלַת, כִּפִּי שֶׁהוֹךְ וּמְבַאֵר.
 24 וְזֶהוּ הַבִּיאוֹר בְּאוֹר לְעִיל
 25 שֶׁהַתְּחַלַּת עֲנִין הַגִּילּוֹי שֶׁל הָאוֹר
 26 הָאֱלוֹקִי בְּאוֹפֵן נִיכָר וְנִרְגַשׁ הוּא
 27 בְּכַחֲבִינַת זַעִיר-אֲנִפִּין,
 28 הַמִּדּוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת כִּפִּי שֶׁהֵן מֵאִירוֹת
 29 בְּעוֹלָם הָאֲצִילוֹת שֶׁזֶהוּ הַטַּעַם הַפְּנִימִי
 30 שֶׁנִּקְרָא אוֹר אֱלוֹקִי זֶה זַעִיר-
 31 אֲנִפִּין, פְּנִים קַטְנוֹת, אֲנִפִּין הוּא
 32 עֲנִין הַפְּנִים וְהַפְּנִימִיּוֹת פְּנ"ל
 33 שֶׁ"עוֹרָף" מוֹרָה עַל יַחַס שֶׁל בְּחִינּוֹת
 34 "אֲחוֹר" חִצְיוֹנוֹת וְאִילוֹ "פְּנִימִים" מוֹרָה
 35 עַל הָאֵרָה פְּנִימִית (מֵה-שְׂאִין-כֵּן
 36 בִּינָה שְׁהִיא שְׂרָשׁ הַמְּקִיפִים⁵⁶ הָאוֹרוֹת שֶׁלֹּא מִתְּלַבְּשִׁים בְּכֻלָּם בְּאוֹפֵן
 37 פְּנִימִי אֵלָא שְׂאִירִים כִּי מְקִיפִים מִלְּמַעֲלָה וְלִכֵּן אֵף שְׂבִיחַס לְבַחֲבִינּוֹת אַחֲרוֹת גַּם
 38 בִּינָה נִחְשָׁבַת "זֶה" וְגִילּוֹי, עֵיקַר הַגִּילּוֹי הוּא כֹּאשֶׁר הָאוֹר בֹּא בְּפְנִימִיּוֹת וְנִיכָר
 39 (וְנִרְגַשׁ), וְזַעִיר-אֲנִפִּין שֶׁמִּשְׁמַעֲנוּ כִּי ה"פְּנִים" (הַתְּלַבְּשוֹת הַפְּנִימִית
 40 וְהַגִּילּוֹיָה) הֵם "קַטְנוֹת" הֵינּוּ שֶׁעֲנִין הַפְּנִים וְהַפְּנִימִיּוֹת הוּא בְּאוֹפֵן
 41 שֶׁל מְדִידָה וְהַגְּבֻלָּה, בְּהַתְּאֵם לִיכוּלַת הַקְּלִיטָה וְהַחֲכָלָה שֶׁל הַכֵּלִי שֶׁבוֹ
 42 הָאוֹר מִתְּלַבֵּשׁ שֶׁלְכֵן דוּקָא בְּגִלּוֹל הַמְּדִידָה וְהַגְּבֻלָּה שֶׁאֵמָנַם עֲנִינָה צִמְצוּם
 43 וּמִיַּעוֹט בְּאוֹר (זַעִיר) הָרִי זֶה בְּאוֹפֵן שֶׁיָּכוֹל לְבֹא אֶצֶל הַמְּקַבֵּל

ביאור בדרך אפשר

44 בְּכַחֲבִינַת גִּילּוֹי וְלַחֲדוֹר לְתוֹכוֹ וְלִהְיוֹת מוֹרְגֵשׁ בּוֹ בְּגִלּוֹי.
 45 וְזֶהוּ הַטַּעַם הַפְּנִימִי לְמְבוֹאֵר לְעִיל שֶׁבְּכַחֲבִינַת זַעִיר-אֲנִפִּין הַדְּרָגָה
 46 הַעֵיקֶרֶית שְׂבָה הָאוֹר הָאֱלוֹקִי בֹא לְיַד גִּילּוֹי הוּא סוֹף עוֹלָמוֹת
 47 הָאֵין-סוֹף, וּמִסְפִּירַת הַמַּלְכוּת דְּאֲצִילוֹת וּמִטָּה הִיא הַתְּחַלַּת הָעוֹלָמוֹת
 48 וְהַנְּבִרָאִים הַמוֹגְבִּלִים כִּי תְּכָלִית
 49 עֲנִין הַבְּרִיאָה (עוֹלָמוֹת) הוּא
 50 כְּדִי שִׁיַּדְעוּ וְיִכִּירוּ וְיִרְגִּישׁוּ
 51 הָעוֹלָמוֹת וְהַנְּבִרָאִים אֵת כְּחוֹתְמוֹ
 52 וּפְעוּלוֹתָיו⁵⁷ שֶׁל הַבוֹרָא, וְעֲנִין
 53 זֶה שֶׁל הַכֶּרֶת הַבוֹרָא אֵת הַנְּבִרָאִים
 54 בְּאוֹפֵן שֶׁהִידְעָה וְהַחֲכָרָה חוֹדֶרֶת בָּהֶם
 55 בְּפְנִימִיּוֹת נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי זַעִיר-
 56 אֲנִפִּין, הַמִּדּוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת שְׂמִיד
 57 אַחֲרֵיהֶם הָאוֹר עוֹבֵר (בְּסְפִירַת הַמַּלְכוּת)
 58 מִיַּעוֹט וּצְמִצוּם שֶׁמְבִיא אוֹתוֹ לְתוֹרַעַת
 59 הָעוֹלָמוֹת וְהַנְּבִרָאִים הַמוֹגְבִּלִים, וְנִמְצָא
 60 שֶׁעַל-יְדוֹ מִתְּגַלִּים כָּל
 61 הָעֲנִינִים, וְלִכֵּן נִקְרָא זַעִיר-
 62 אֲנִפִּין בְּשֵׁם זֶה שֶׁמְצַד אַחַד מוֹרָה
 63 עַל הַשְּׁפָעָה פְּנִימִית (אֲנִפִּין=פְּנִים)
 64 וּמְצַד שְׁנֵי מְדִינִים שֶׁהַשְּׁפָעָה מְדוּדָה
 65 וּמוֹגְבֵלַת (זַעִיר=קָטָן וּמוֹעוֹט) לְפִי עֲרַכְס
 66 שֶׁל הַמְּקַבֵּלִים.
 67 (ד) אֵף עֲדִין אֵינוֹ מוֹכֵן,
 68 דְּלִכְאוּרָה הָרִי זֶה הָאֲמוֹר לְעִיל
 69 שֶׁ"זַעִיר אֲנִפִּין" הוּא הַבְּחִינָה שֶׁמִּמֶּנָּה
 70 עֵיקַר הַגִּילּוֹי וְעַל-יְדֵי נִשְׁלַמַת כּוֹנֵת
 71 הַבְּרִיאָה שֶׁהַנְּבִרָאִים יֵהִיו חֲדוּרִים
 72 בְּיַדֵּעַת אֱלוֹקוֹת הַיִּסְפָּךְ הָעֲנִין
 73 שֶׁזַּעִיר-אֲנִפִּין הוּא עֲנִין
 74 הַמְּדוּת, כִּפִּי שֶׁהֵן מֵאִירוֹת בְּעוֹלָם
 75 הָאֲצִילוֹת שֶׁהָרִי נוֹסֵף לְכַף
 76 שֶׁעֲנִין הַמְּדָה הוּא גַם מִלְשׁוֹן
 77 מְדִידָה וְהַגְּבֻלָּה וּצְמִצוּם וּמִיַּעוֹט
 78 [שֶׁעֲנִין זֶה שֶׁל הָאֵרָת אוֹר בְּאוֹפֵן
 79 מְדוּד וּמוֹגְבֵל אֵינוֹ בְּסִתְיָה לְעֲנִין הַגִּילּוֹי, וְאַדְרָבָה, דוּקָא
 80 הַעוֹבְדָה שֶׁהַשְּׁפָעָה מוֹגְבֵלַת לְפִי עֵרַךְ הַמְּקַבֵּלִים הִיא הַגּוֹרֵמַת שֶׁהַתְּגִלּוֹת
 81 תֵּאִיר בְּנְבִרָאִים בְּפְנִימִיּוֹת כְּמוֹ שֶׁנִּתְּבָאֵר לְעִיל שֶׁבְּכַחֲבִינַת אֲנִפִּין
 82 הָאֵרָה פְּנִימִית מְבַחֲבִינַת פְּנִים יֵשׁ מְעַלָּה בְּעֲנִין הַמְּדִידָה וְהַגְּבֻלָּה
 83 (זַעִיר), שֶׁמְצַד זֶה יָכוֹל לְהִיטֵת עֲנִין הַגִּילּוֹי וְלוֹלִי הַמְּדִידָה
 84 וְהַגְּבֻלָּה הָאוֹר לֹא הִיא חוֹדֵר בְּמְקַבֵּלִים בְּפְנִימִיּוֹת וְהֵם הִיוּ בְּטָלִים מִפְּנֵי
 85 וּמְאֻבְרִים אֵת מְצִאוֹתָם], אֲבָל יִשְׁנֵנו גַּם פִּירוּשׁ הַב' בְּמְדוּת שְׁהוּא
 86 מִלְשׁוֹן מְדוּ בְּד⁵⁸, שְׁהוּא עֲנִין הַלְּבוּשׁ הַמְּתַאֲפִיין בְּכַךְ שִׁישׁ לוֹ

(54 ראה איוב לג, לג. שבת קד, א. 55) ראה גם לקו"ת שה"ש א, סע"ד ואילך. (56) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ו ח"א ע' ת. (57) ראה עץ חיים בתחילתו. (58) צו ו, ג. וראה לקו"ת פ' ראה כד, א. ועוד.

וקבל היהודים את אשר החלו לעשות

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 לביד ממוינת, בהתאם למידת גופו של הלוש (כפירוש רש"י על הפסוק:
 2 "ומה תלמוד לומר מרו, שתהא [הכוחנות שלובש הכהן] כמידתו") וְהָרִי
 3 עֲנִין הַלְבוּשׁ המכסה את הגוף ועל דרך זה בנמשל, ה'לבוש' שעל האור
 4 האלוקי הוא לְכַאוֹרָה עֲנִין שֶׁל הַעֲלָם, הַיִּפְךְ עֲנִין שֶׁל הָאֶרֶץ
 5 וְגִילוי וּאֵם כֵּן מֵה הַחֶסֶד לְכַ
 6 שְׁדוּקָא "זעיר אנפין", ענין המידות, ענין המידות,
 7 הוא עיקר הגילוי של האור האלוקי?
 8 אֶף הַבְּאוּר בְּזָה, שֶׁבְּלְבוּשִׁים
 9 גּוֹפָא עֲצָמִים לֹשׁ כְּמָה אֹפְנִים,
 10 יֵשׁ לְבוּשׁ הַמַּעֲלִים וּמִסְתִּיר, יֵשׁ לְבוּשׁ שֶׁעֲנִינוּ הוּא לְגַלּוֹת
 11 וְיֵשׁ לְבוּשׁ שֶׁעֲנִינוּ הוּא לְגַלּוֹת
 12 דְּוָקָא ולבוש המידות של "זעיר
 13 אנפין" הוא לבוש מסוג זה, לבוש
 14 שנועד בשביל הגילוי, כפי שהולך
 15 ומבאר.
 16 וְהַעֲנִין הוּא, דְּהִנֵּה פְּלִלוֹת
 17 עֲנִין הַלְבוּשִׁים כְּפִי שְׁהוּא לְמַעֲלָה
 18 בְּאוֹר הָאֱלוּקִים קָאִי מְכוּון עַל עֵשֶׁר
 19 הַסְּפִירוֹת, כְּמֵאֲמָר 59 הַמְּדַרֵּשׁ
 20 שֶׁהוּבָא וְנִתְבָּאֵר בְּקַבְלָהּ וּבַחֲסִידוֹת
 21 בְּעֵשֶׂר הַלְבוּשִׁים בְּרָא הַקְּב"ה
 22 עוֹלָמוֹ, שֶׁהֵם עֵשֶׁר הַסְּפִירוֹת
 23 שֶׁהָאֹר הָאֱלוּקִי הַתְּלַבֵּשׁ בָּהֶם כְּדִי
 24 לְכוּרָא אֵת הַעוֹלָמוֹת וְהַנְּבִרָאִים,
 25 וּבְלְבוּשִׁים אֱלוֹ שֶׁהֵם עֵשֶׂר
 26 כּוּחוֹת אֱלוּקִים שֶׁבָּהֶם הָאֹר הָאֱלוּקִי
 27 מְתַלְבֵּשׁ וְעַל-יָדָם וּבִמְצַעוֹתָם הוּא
 28 פּוֹעֵל, יֵשׁ לְבוּשׁ שֶׁהוּא כְּהִדִּין
 29 קְמָצָא דְּלְבוּשִׁיה מִיַּיְהוּ
 30 וְבִיָּה 60, כְּאוֹתוֹ צַב שֶׁלְבוּשׁוֹ (הַשְּׁרִיין
 31 שְׁלוֹ) הוּא חֶלֶק בְּלִתי נְפִיר מִמֶּנּוּ
 32 שֶׁלֹּא זֶה בְּלִבְדֵּי שְׁהוּא לְבוּשׁ
 33 שֶׁאֵינוֹ מַעֲלִים וּמִסְתִּיר עַל מִי
 34 שֶׁלְבוּשׁ בּוֹ, אֲלֵא אֲדַרְבָּהּ, עַל-
 35 יָדוֹ מְתַגַּלָּה הַמְּלוּבֵשׁ בּוֹ כִּי
 36 הַלְבוּשׁ אֵינוֹ מֵהוֹת נְפִירָתָם מֵהַמְּלוּבֵשׁ
 37 שֶׁמְכַסֶּה וּמַעֲלִימָה עֲלָיו אֵלֵא חֶלֶק
 38 מֵעֲצָם מֵהוֹתוֹ וְהוֹרָאָה אֵת שְׁרִיין הַצֵּב
 39 רוּאָה בְּעֲצָם אֵת הַצֵּב עֲצָמוֹ, וְכֵן
 40 הוּא בְּנִמְשֵׁל לְמַעֲלָה בְּבַחֲבִינָת זְעִיר-אַנְפִּין (וּבְכַפְרֵט פְּנִימִיּוֹת
 41 זְעִיר-אַנְפִּין, כְּדִלְקָמֵן סַעִיף ה'), שֶׁאֵמָנֵם עֲנִין הַמִּידוֹת הוּא לְבוּשׁ
 42 אֲבֵל אֵין זֶה לְבוּשׁ הַמַּעֲלִים וּמִסְתִּיר עַל הָאֹר הָאֱלוּקִי הַמֵּאִיר בְּמִידוֹת אֵלֵא

לבוש שבו ועל ידו האור בא לידי גילוי ומאיר וחודר בפנימיות המקבלים
 וְכַנֵּ"ל שֶׁכָּל הַעֲנִינִים שֶׁבְּעוֹלָמוֹת הָאֵין-סוֹף מְתַגַּלִּים עַל-יָדֵי
 זְעִיר-אַנְפִּין, שֶׁאֵף שֶׁנִּקְרָא בְּשֵׁם מִדּוֹת, שֶׁהוּא עֲנִין
 הַלְבוּשִׁים, הָרִי זֶה לְבוּשׁ הַמֵּאִיר עִם הַעֲצָם, וְדַבֵּר אַחַד מִמֶּשׁ
 אֵת, "מִיַּיְהוּ וְבִיָּה" וְלִכְּן הוּא לְבוּשׁ
 שֶׁאֵינוֹ מִסְתִּיר אֵלֵא לְהִפְךְ לְבוּשׁ שֶׁהוּא
 בְּבַחֲבִינָת אֹר וְגִילוי, שֶׁאֵף
 שֶׁאֵינוֹ מַעֲלִין הַעֲצָם (כְּפִדּוּעַ
 וּמְבוּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר 61 שֶׁהָאֹר
 הוּא מַעֲלִין הַמֵּאִיר, מְקוּר הָאֹר, וְיֵשׁ לוֹ
 תְּכוּנוֹת דּוּמוֹת לְמֵאֹר עֲצָמוֹ. וְאֵילוֹ
 הַלְבוּשׁ, גַּם הַלְבוּשׁ מִסּוּג שֶׁמֵּאִיר
 עִם הַעֲצָם, הוּא מֵהוֹת אַחֵר), מְכַל-
 מְקוֹם עַל-יָדוֹ מְתַגַּלָּה הַעֲצָם
 (מְצִיאוֹת הַעֲצָם, אֵף שֶׁאֵינוֹ
 מְתַגַּלָּה מֵהוֹת שֶׁל הַעֲצָם,
 וְכַמְבוּאֵר לְעֵיל לְגַבִּי הַהַבְּדֵל בֵּין "זֶה"
 ל"כֵּה" וְהַהַבְּדֵל בֵּין "אִסְפַּקְלִירֵי
 הַמֵּאִיר" ו"אִסְפַּקְלִירֵי שֶׁאֵינוֹ מֵאִיר"
 שֶׁשׁ הַתְּגַלּוֹת שֶׁל מֵהוֹת וְיֵשׁ הַתְּגַלּוֹת
 שֶׁל הַמְצִיאוֹת, אֲבֵל גַּם הַתְּגַלּוֹת
 הַמְצִיאוֹת בְּלִבְדֵּי הֵיא גִילוי).
 וְכִידּוּעַ הַדּוּגְמָא לְזָה לְהַתְּגַלּוֹת
 הַעֲצָם עַל יָדֵי הַמִּידוֹת בְּמִדּוֹת
 שֶׁבְּנִפְשׁ הָאָדָם, מְמַדָּת
 הָאֶהְבָּה וְהַחֶסֶד שֶׁהֵם הַיְחִס בֵּין
 מִידַת הָאֶהְבָּה כְּפִי שֶׁהֵיא בְּתוֹר תְּכוּנָה
 בְּנִפְשׁ וּבֵין פְּעוּלַת הַחֶסֶד הַבָּהָה בְּגוֹלֵי
 הוּא בְּדוּגְמַת אֹר וְכִלֵּי
 (לְבוּשׁ), שֶׁעֲנִין הַחֶסֶד שֶׁבוֹ
 הָאֶהְבָּה בָּהָה לִידֵי בִיטוּי בְּפּוֹעֵל וְהֵיא
 מֵאִירָה בּוֹ הוּא בְּדוּגְמַת לְבוּשׁ
 וְכִלֵּי וְאֲמַעֲצֵי שֶׁל בִיטוּי לְמִדַּת
 הָאֶהְבָּה,
 הָרִי אֵין זֶה בְּאוֹפֵן שֶׁעֲשִׂית
 הַחֶסֶד שֶׁהֵיא לְבוּשׁ שֶׁל הָאֶהְבָּה
 מַעֲלִימָה וּמִסְתִּירָה עַל הַעוֹבְדָה
 שֶׁהוּא אוֹהֵב, אֲלֵא אֲדַרְבָּהּ,
 הַיִּפְךְ הוּא הַנְּכוּן, שֶׁעַל-יָדֵי
 עֲשִׂית הַחֶסֶד בְּפּוֹעֵל מְתַגַּלִּית אֶהְבָּתוֹ וּבָהָה לִידֵי בִיטוּי, וְעוֹד
 זֵאת, לְחַסֵּד בְּתוֹר לְבוּשׁ לְאֶהְבָּה יֵשׁ מִשְׁמַעוֹת נּוֹסֶפֶת וְהֵיא שֶׁהַתְּגַלּוֹת
 הָאֶהְבָּה עַל-יָדֵי הַלְבוּשׁ שֶׁל עֲשִׂית הַחֶסֶד הֵיא לֹא רַק בְּאוֹפֵן כְּלָלִי,

59) ראה ריקאנטי בראשית עה"פ א, ג בשם הפסיקתא. ספר חרדים פ"ו בשם פרקי דר"א. וראה ילקוט שמעוני ישע"י רמז תקו. 60) ב"ר פכ"א, ה. 61) ראה גם המשך תער"ב ח"א פקי"ט.

ביאור בדרך אפשר

1 כָּלִּלִי שִׁיכּוֹל לְבוֹא גַם בְּתוֹר 'מִקִּיף' וְלֹא לְהִיֹּת נִיכֵר וְנִרְגַּשׁ, אֲלֵא הַהֲשַׁפְעָה
 2 הִיא בְּאוֹפֶן פְּנִימִי בְּכָל הַפְּרָטִים, שֶׁהָרִי כֹאשֶׁר הָאוֹר מֵאִיר וְחוֹדֵר
 3 בְּאוֹפֶן פְּנִימִי, הוּא מִתְבַּטֵּא וּמֵאִיר בְּכָל פֶּרֶט וּפְרֵט שְׁלֹפִי אוֹפֶן וְסוּג
 4 הָאֲהָבָה תְּהִיָּה גַם עֲשִׂית הַחֶסֶד בְּאוֹתוֹ אוֹפֶן בְּהַתָּאם לְטִיבָה
 5 וּמֵהוּתָה שֶׁל הָאֲהָבָה שֶׁהִיא הַגּוֹרֵם
 6 לְמַעֲשֵׂה הַחֶסֶד, וְהִינּוּ שְׂפָאֶשֶׁר
 7 הָאֲהָבָה הִיא מוּגְבַלֶּת וְהִרְגֵּשׁ
 8 קִיָּם אֲבֵל הוּא מוּגְבֵל בְּמִידָה מְסוּיֵמֶת
 9 וְתוֹ לֹא, אֲזִי תְּהִיָּה גַם עֲשִׂית
 10 הַחֶסֶד הַנוֹבֵעַ מִרְגֵּשׁ הָאֲהָבָה בְּאוֹפֶן
 11 מוּגְבֵל, רַק בְּמִידָה שֶׁמִּתְחַיֵּיבֶת
 12 מֵהָאֲהָבָה הַזֹּאת וְכֹאֶשֶׁר הָאֲהָבָה
 13 הִיא בְּלִי הַגְּבֻלָּה, כְּמוֹ אֲהָבַת
 14 הָאֵבֶל לְכִנּוֹ יְחִידוֹ וְכִיּוֹצֵא בְּזֵה, אֲזִי
 15 שֶׁהִיא אֲהָבָה עֲצוּמָה, לֹא גְבוּל, אֲזִי
 16 תְּהִיָּה גַם עֲשִׂית הַחֶסֶד לְכִנּוֹ
 17 כְּתוֹצֵאָה מֵאוֹתָה אֲהָבָה בְּלִי מוּגְבַלֶּת,
 18 חֶסֶד בְּלִי מְדִידָה וְהַגְּבֻלָּה כָּלִּל
 19 וְנִמְצֵא שֶׁאִמְנָם יֵשׁ לְבוֹשׁ שֶׁמִּסְכָּה
 20 וּמַעֲלִים אֲבֵל יֵשׁ גַם לְבוֹשׁ שֶׁאִינוּ
 21 מֵהוּוֶה הָעֵלֶם וְהַסְתֵּר כֻּלָּל וְאֲרֻבָּה, הוּא
 22 כְּלִי וְאִמְצִיעַ לְהַתְּגַלּוֹת וּבִיטוּי הָאוֹר
 23 הַמֵּאִיר בּוֹ.
 24 וְכֵן הוּא בְּנִמְשָׁל לְמַעֲלָה, כְּכִיכּוֹל,
 25 בְּבַחֲנִינֵת זְעִיר-אַנְפִּין שֶׁהִיא
 26 כְּאִמּוֹר הַבְּחִינָה שְׁבָה וְעַל-יְדֵיהָ הוּא
 27 עֵיקֶר הַתְּגַלּוֹת הָאִין-סוּף שְׁנִקְרָא
 28 בְּשֵׁם לְבוֹשׁ, שֶׁהוּא אִמְנָם מְדוּד
 29 וּמוּגְבֵל אֲבֵל אִינוּ לְבוֹשׁ הַמַּעֲלִים
 30 וּמִסְתִּיר אֵלָּא לְהִיפֵךְ, לְבוֹשׁ בְּדוּגְמַת
 31 הַלְּבוֹשׁ שְׁעַל-יָדוֹ מִתְּגַלֶּה
 32 (גִּיט זִיף אַרְוִים מִתְּגַלֶּה וּמִתְבַּטֵּא)
 33 הָאוֹר וְהַכּוֹחַ הָאֱלוּקִי הַמְּלוּבָּשׁ בּוֹ,
 34 וְעַד כִּי כֵן שִׁיכּוֹל לְהִיֹּת בּוֹ
 35 (לֹא רַק יְדִיעַת הַמְּצִיאוֹת,
 36 בַּחֲנִינֵת 'פֶּה', אֲלֵא גַם) יְדִיעַת
 37 הַמַּהוּת, שְׁלֹכֵן נִקְרָא בְּשֵׁם
 38 'זֶה', כְּמִבּוֹאֵר לְעִיל בְּאִרְכּוּת שְׁלֵמוֹת שֶׁבְּסוּדֵי הַמְּדִרְיָנוֹת "זְעִיר אֲנִפִּין" הִיא
 39 הַדְּרֻגָה הַגְּבוּהָה בִּיחּוּד, בְּכָל זֹאת הִיא מְגַלֶּה אֶפְּיֵלוֹ אֶת הַמְּהוּת וְנִקְרָאת "זֶה".
 40 וְזֶהוּ גַם מֵה שְׂכָתוּב בְּעֵץ חַיִּים⁶² מִכְּתָבֵי הָאִרְוִי"ל (וּמִבּוֹאֵר
 41 בְּדִרְוִשֵׁי מֵאִמּוֹרֵי חֲסִידוֹת בְּכִמְהָ מְקוֹמוֹת⁶³) שֶׁהַהֲשַׁפְעָה
 42 מִזְעִיר אֲנִפִּין לְסִפְרֵת הַמַּלְכוּת הִיא עַל-יְדֵי נֶקֶב, וְלֹא כְּמוֹ

ביאור בדרך אפשר

43 הַהֲשַׁפְעָה מְסִפִּירַת הַמַּלְכוּת לְעוֹלָמוֹת בְּרִיאָה-יְצִירָה-עֲשִׂיָּה
 44 שֶׁהִיא עַל-יְדֵי מְסָף, הַמְּשַׁכֵּת וְהַשְּׁפֵעַת הָאוֹר הָאֱלוּקִי מֵהַמִּדּוֹת
 45 הַעֲלִיּוֹנוֹת שֶׁבְּעוֹלָם הָאֲצִילוֹת לְסִפְרֵת הַמַּלְכוּת שֶׁל עוֹלָם זֶה מְחַיֵּיבֶת צִמְצוּם
 46 וְהָעֵלֶם וְהַגְּבֻלָּה שֶׁל הָאוֹר וְלִכֵּן הַשְּׁפֵעָה זֹאת נִמְשָׁלָה לְהַשְּׁפֵעָה שֶׁחֹדֶרֶת דֶּרֶךְ נֶקֶב
 47 קָטָן, וְאֵילוֹ הַהֲשַׁפְעָה מְסִפִּירַת הַמַּלְכוּת,
 48 הַסִּפְרִיהָ הַחֲרוּגָה בְּעוֹלָם הָאֲצִילוֹת
 49 לְעוֹלָמוֹת בְּרִיאָה-יְצִירָה-עֲשִׂיָּה שֶׁלֹּמֶטָה
 50 מֵהָאֲצִילוֹת מְחַיֵּיבֶת צִמְצוּם וְהָעֵלֶם
 51 גְּדוֹל עוֹד יוֹתֵר וְדוּבֵר זֶה נִמְשָׁל לְמַעֲבֵר
 52 שֶׁל הָאוֹר מִבְּעַד לְמַסַּךְ וּוִילוֹן הַמְּסַתֵּיר
 53 עַל הָאוֹר שְׁהַחִילוּק הַהִבְרָל
 54 בִּיְנִיָּהִם בֵּין הַצִּמְצוּם וְהָעֵלֶם
 55 שֶׁנִּמְשָׁל לְהַשְּׁפֵעָה דֶּרֶךְ נֶקֶב לְצִמְצוּם
 56 וְהָעֵלֶם שֶׁנִּמְשָׁל לְהַשְּׁפֵעָה הַעוֹבֶרֶת דֶּרֶךְ
 57 מַסַּךְ מְבַדֵּיל הוּא, שְׂמִסְסָף הוּא
 58 עֲנִיָּן הַמְּסַתֵּיר וּמַעֲלִים מִמֶּשׁ,
 59 כְּמוֹ וִילוֹן עֵבֶה שֶׁמוֹנֵעַ אֶת חֲדִירַת אוֹר
 60 הַשֶּׁמֶשׁ מֵהַ-שְּׂאִינ־בֶּן נֶקֶב
 61 שֶׁאִמְנָם מְחַיֵּיב צִמְצוּם וְהַגְּבֻלָּה שֶׁל
 62 הָאוֹר אֲבֵל הוּא מֵהוּוֶה אִמְצִיעַ שְׁעַל-
 63 יָדוֹ בָּא גִילּוּי הָאוֹר, אֲלֵא
 64 שְׂבָא וּמִתְגַלֶּה בְּפּוֹעֵל בְּמִידָה מוֹעֲטָה
 65 בְּאוֹפֶן שֶׁל 'זְעִיר', וְיִתְרָה
 66 מְזֵה, לְהַשְּׁפֵעָה בְּאִמְצִיעוֹת נֶקֶב יֵשׁ
 67 יִתְרוֹן גְּדוֹל עוֹד יוֹתֵר לְגַבֵּי מִידַת הַגִּילּוּי
 68 שְׂפָאֶשֶׁר הָאוֹר נִמְשָׁף עַל-יְדֵי
 69 נֶקֶב, אֲזִי יְכוּלִים בְּשֵׁלֵב הַבָּא שֶׁל
 70 הַהֲשַׁפְעָה לְהַרְחִיב אֶת הַנֶּקֶב
 71 שְׁיִוְמָשֶׁף עַל-יָדוֹ גִּילּוּי אוֹר
 72 יוֹתֵר מִכִּפֵּי שֶׁנִּשְׁפָּע קוֹדֵם לְכֵן כֹּאשֶׁר
 73 הַנֶּקֶב הִיָּה קָטָן וְצָר, וְכְּמוֹ
 74 בְּהַשְּׁפֵעַת הַשֶּׁכֶל, שְׂפָאֶשֶׁר
 75 הַהֲשַׁפְעָה הִיא גְלוּיָהּ וְיִשִּׁירָה
 76 (לֹא עַל-יְדֵי חִידָה, וְאֶפְּיֵלוֹ
 77 לֹא עַל-יְדֵי מְשָׁל, שֶׁגַם הֵם
 78 אִמְצִיעִים לְגִילּוּי וְהַשְּׁפֵעַת רַעִיּוֹן שְׁכֵלִי,
 79 אֲבֵל בְּרַב בְּכּוֹר הֵם גַם מַעֲלִימִים
 80 וּמִסְתִּירִים עַל הַשֶּׁכֶל עֲצוּמוֹ אֲלֵא) עַל-יְדֵי אוֹתִיּוֹת הַשֶּׁכֶל, בְּמִילִים
 81 שֶׁמוֹסְרוֹת וּמְבַהִירוֹת אֶת הָרַעִיּוֹן הַשֶּׁכֶלִי בְּצוּרָה בְּרוּרָה וְיִשִּׁירָה הַגֵּה לְאֲחֵרֵי
 82 אֲרַבְּעֵין שָׁנִין קָאִי אֲדַעְתִּיהָ דְּרַבִּיהָ⁶⁴, כְּעִבּוֹר אֲרַבְּעִים שָׁנָה, הַמְּקַבֵּל
 83 אֶת הַשֶּׁכֶל מִתְּעַלָּה וּמִגִּיעַ לְדִרְגָּה שֶׁהוּא עוֹמֵד עַל (הָעוֹמֵק וְהַפְּנִימִיּוֹת שֶׁל) דַּעַת
 84 רַבּוֹ (כְּדַבְּרֵי חֲכָמֵינוּ ז"ל עַל הַפְּסוּק שֶׁנֶּאֱמַר

(62) ראה עץ חיים שער מב פי"ג. שם ספ"ד. (63) אוה"ת ענינים ע' קעט ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' שמז ואילך. ועוד. (64) ע"ז ה, ריש ע"ב.

וקבל היהודים את אשר החלו לעשות

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 לבני ישראל אחרי ארבעים שנה במדבר – "לא נתן ה' לכם לב לדעת עיניים
2 לראות ואזניים לשמוע עד היום הזה", מכאן שאין אדם עומד על דעת רבו
3 עד ארבעים שנה) הִינּוּ המשמעות של עמידת התלמיד על דעת רבו אחרי
4 שנים רבות היא שֶׁהַתְּלָמִיד מְרַחֵב אֶת הַנֶּקֶב שֶׁעַל-יָדוֹ קָבַל אֶת
5 הַהִשְׁפָּעָה, וּמְקַבֵּל יוֹתֵר
6 מְעוֹמֵק תְּבוּנַת רְבוֹ, וְעַד
7 שֶׁקָּאֵי אֲדַעְתִּיהָ דְרַבִּיהָ, שְׁעוֹמֵד
8 על דעת רבו וההבנה וההשגה שלו
9 בדברי רבו ותבניתו היא במידה כזו
10 שְׁעוֹמֵד עַל מַהוּת שְׁכָל הָרֵב. וְדוֹגְמָתוֹ בְּכַחֲנֵית
11 וְדוֹגְמָתוֹ בְּנִמְשַׁל בְּכַחֲנֵית זְעִיר-
12 אֲנָפִין, שֶׁנִּקְרָאת 'זָה', שֶׁהוּא
13 בְּכַחֲנֵית גִּילּוֹי שְׁלֵא עַל-יְדֵי
14 הַסְּתֵר וְהָעֶלֶם, כְּמוֹ אֹר שֶׁלֹּא
15 מאיר על-ידי מסך ווילון ורעיון שכלי
16 שלא נמסר על חירות ומשלים שהם
17 משלים להשפעה בבחינת "כה"
18 המביאה את גילוי המציאות בלבד.
19 ואילו בבחינת "זה" יש השפעה גלויה
20 ושירה ומתגלה האור עם כל
21 העומק והפנימיות שלו בְּכַחֲנֵית
22 גִּילּוֹי הַמַּהוּת.
23 ה) אָמְנָם, סְפִירַת הַבִּינָה, אֵף
24 שֶׁהִיא לְמַעְלָה מִ'זְעִיר אֲנָפִין'
25 בסדר המדרגות מלמעלה למטה
26 (וְכַנֵּ"ל (סְעִיף ג) שְׁאֲלָפִים
27 שָׁנָה "אלפים" מלשון "אללפך חכמה
28 אללפך בינה" קִדְמָה תוֹרָה
29 לְעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא עַל יְדֵי הַמִּידוּת,
30 וּבִינָה הִיא שְׂרָשׁ הַמְּקִיפִים
31 האורות העליונים הנעלים שלמעלה
32 מהתלבשות בפנימיות), מְפַל-
33 מְקוֹם נִקְרָאת סְפִירַת הַבִּינָה בְּשֵׁם
34 כַּה (כַּנֵּ"ל (סְעִיף ב) מִ'תְּקוּנֵי
35 זְהַר') המורה על התגלות שמביאה
36 לידעת המציאות בלבד ולא לגילוי
37 המהות, והולך ומבאר את טעם הדבר.
38 וְיֻכַּן עַל-פִּי הַמְּשַׁל הַיְדוּע
39 מִהַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב וְ"ל⁶⁵
40 מִהַבְּלוֹלוֹת⁶⁶ מְדַרְיָגוֹת 'מְכֻלְבָּלוֹת'
41 הַנִּקְרָאוֹת שְׁוִוִּינְדֵל טְרַעַפ⁶⁷,
42 שֶׁהֵן מְדַרְיָגוֹת הַסּוֹבְבוֹת אֶת הָעֲמוּד
וְכִרְאָשׁוֹ שֶׁל הָעֲמוּד

65 ראה אוה"ת וסה"מ שבהערה 38. וראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ע' ריד ואילך. אוה"ת נ"ך ח"ב ע' תתפד. כתר
שם טוב (הוצאת תשס"ד) בהוספות סימן נג"נד. וש"נ. 66 ראה מלכים"א ו, ח. 67 ראה פרש"י מלכים שם. הובא באוה"ת
נ"ך שם. 68 זח"ב מב, ב.

פורים תשכ"ז

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 האלוקות צָרִיף לְהִיּוֹת נִמְשָׁךְ גם בַּמִּדּוֹת שֶׁבִּלְבָב, וְכִמוֹ שֶׁכְּתוּב⁶⁹
2 וַיִּדְעָתָ גו' בשכל ואחר כך וְהַשְּׁבוּתָ אֶל לִבְכָךְ, כך שהידיעה תחדור
3 אל המידות שבלב, אין ללמוד מכאן חסרון כלשהו בעניין ההבנה וההשגה
4 כי הָרִי פָדִי שֶׁתְּהִיָּה הַתְּגַלּוֹת הַמִּדּוֹת שֶׁבִּלְבָב, צָרִיף לְהִיּוֹת
5 וַיִּדְעָתָ, הִבְנָה וְהִשְׁגָּה דְּוָקָא כי
6 התעוררות המידות נובעת מהתבוננות
7 בשכל. וְנִמְצָא, שֶׁבְּעֵינֵי הַמִּדּוֹת
8 (וְהַשְּׁבוּתָ אֶל לִבְכָךְ) גּוֹפָא
9 עצמו, נִכְרַת מַעְלַת הַהִבְנָה
10 וְהִשְׁגָּה דְּוָקָא שהיא היא המקור
11 והשורש לעניין הרגש. אָבֵל אָף-
12 עַל-פִּי-כֵן לַמּוֹת גּוֹדֵל מַעְלַתָּה שֶׁל
13 הַבֵּינָה שֶׁהִיא הַכּוֹחַ לַהֲבִין וְלַהֲשִׁיג
14 אֲלוֹקוֹת הָרִי עֵינֵי הַהִבְנָה
15 וְהַשְּׁגָּה הוּא בְּאוֹפֵן שֶׁבָּא
16 בַּתְּפִיסָה עַל-יְדֵי שֶׁשָּׂה קְצוּוֹת
17 כּוֹי, כִּשְׁם שֶׁחַפֵּץ נִשְׁמַי, לַמְּשַׁל, נִתְפַס
18 בַּאֲמִצְעוֹת אַחִיזָה בִּשְׁשׁ הַקְּצוּוֹת שֶׁלוֹ
19 (מזרח, מערב, צפון, דרום ומעלה
20 ומטה), כִּךְ גַּם רַעִיּוֹן שְׁכָלִי 'נִתְפַס'
21 וְנִקְלַט בִּשְׁכָל הָאָדָם עַל 'אַחִיזָה'
22 בַּגּוֹבְלוֹת וּבְקְצוּוֹת שֶׁלוֹ, וְאֵם הַרַעִיּוֹן
23 מִיַּדִּי מוֹפְשֵׁט וְלֹא מוֹגֵדֵר הִרִי הוּא לֹא
24 'נִתְפַס' וְלֹא נִקְלַט שֶׁזֶהוּ עֵינֵי שֶׁל
25 הָעֵלֶם וְהַסְתָּרָה, וְהַהֲגֵדּוֹת
26 וְהַגּוֹבְלוֹת הַלְלוּ הֵן הָעֵלֶם וְהַסְתָּרָה עַל
27 הַנְּקוּדוֹת הַעֲמוּקוֹת וְהַפְּנִימִיּוֹת שֶׁל
28 הַרַעִיּוֹן הַשְּׁכָלִי (כִּמוֹ רַב שֶׁמִּצְמֵצֵם אֵת
29 הַרַעִיּוֹן וּמִסְתִּיר חֲלָקִים מִמֶּנּוּ וּמוֹסֵר
30 לַתְּלִמִּידוֹ רַק חֲלָק קֹטֵן מַעֲוִמֵק הַדְּבָרִים
31 כִּי אַחֲרַת הַתְּלִמִּיד לֹא מוֹסֵגֵל לַקְּלוּט
32 אֵת הַרַעִיּוֹן) וּבְאוֹפֵן שֶׁמְגִיעִים
33 אֶל הַדְּבָרַי עַל-יְדֵי הַשְּׁעָרָה,
34 הִבְנָה וְהִשְׁגָּה וְהַסְבְּרָה כּוֹי,
35 שֶׁהֵם הַאֲמִצְעִים לַהֲבִין וְלַקְּלוּט רַעִיּוֹן
36 שְׁכָלִי שֶׁכָּל עֵינָיִם אֵלּוֹ אֵינָם תּוֹפְסִים בְּמַהוּת הַדְּבָרַי
37 אֲלֵא רַק בְּמִצְיָאוֹתוֹ שֶׁהִי כִשְׁעוֹסְקִים בְּקִלִּיטָת עֵינָיִי אֲלוֹקוֹת בַּאֲמִצְעוֹת
38 שְׁכָל אֲנוּשִׁי מוֹגְבֵל, כִּסּוּפוֹ שֶׁל דְּבַר, עִם כָּל מַעְלַת הַהִבְנָה וְהַשְּׁגָּה, אֵין
39 אֲפִשְׁרוֹת לַהֲגִיעַ לַהֲכַרְהָ פְּנִימִית עֲמוּקָה בְּמַהוּת הַדְּבָרִים וְרַק יוֹדְעִים אֵת
40 הַמִּצְיָאוֹת. וְלִכֵּן בְּגַלֵּל שֶׁגַּם בַּהִבְנָה וְהַשְּׁגָּה הַטּוֹבָה בִּיחֹד בְּעֵינָיִי אֲלוֹקוֹת יֵשׁ
41 רַק יְדִיעַת הַמִּצְיָאוֹת וְלֹא הַשְּׂגַת הַמַּהוּת נִקְרָאת סְפִירַת הַבֵּינָה בְּשֵׁם

(69 ואתחנן ד, לט. 70) סידור (עם דא"ח) שער המועדים ריו, סע"ג ואילך. אוה"ת לתהלים ע' תרעה. המשך תער"ב ח"א ע' כה. ח"ג ע' א'תלה. 71) ישע"י נח, ח. 72) ראה עץ חיים שער הכללים פ"ח. פ"י. שער לב (שער הארת המוחין) פ"א. סידור (עם דא"ח) שער הסוכות רנו, סע"ד ואילך.

וקבל היהודים את אשר החלו לעשות

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 רואים את הצורה שבראש העמוד ובפועל מיקומה של המדרגה
 2 השנייה גבוה מהמיקום של המדרגה הראשונה.
 3 ועל-דרך-זה גם בכתר וחקמה⁷⁴, שגם היחס ביניהם הוא באופן
 4 כזה שדווקא הדרגה הנמוכה יותר מבין השתיים, יש בה יותר גילוי
 5 אבל מצד שני הדרגה העליונה יותר,
 6 הכתר, היא אכן גבוהה יותר
 7 שחקמה נקראת 'זה'
 8 (להיותה ענין עצמי, בדוגמת
 9 המאור עצמו, מקור האור, פי
 10 החקמה מאין תמצא⁷⁵, "אין"
 11 במובן זה שלא רואים ולא מרגישים
 12 את מקורה כיון שנמצאת ונוצרת
 13 ממקורה לא בדרך גילוי
 14 והתפשטות של המקור ובתור
 15 הארה ממנו בלבד אלא בבחינת
 16 עצמי כמציאות עצמית ועצמאית, כך
 17 שמציאותה היא אכן גילוי רב),
 18 וכתר לעומת החקמה נקרא 'פה',
 19 ביטוי של פחות גילוי והארה ומפל-
 20 מקום בסדר וסולם המדרגות גדלה
 21 מעלת הפתר לגבי חקמה,
 22 והכתר נעלה מחכמה גם בבחינת
 23 התחונות בכתר עצמו פי גם
 24 חיצוניות הפתר, בחינת אריף
 25 אנפין, בחינת הרצון, כמבואר
 26 בחסידות ונזכר גם לעיל שבחינת 'כתר'
 27 עליון מתחלקת (באופן כללי) לשניים
 28 – חיצונית הכתר, בחינת "אריך
 29 אנפין" שמקבילה לכוח הרצון בנפש
 30 האדם, ופנימיות הכתר, בחינת "עתיק
 31 יומין" שמקבילה לענין העונג בנפש,
 32 ועל כך מבואר כאן שכל הבחינות
 33 שבכתר, גם חיצוניות הכתר, הן למעלה
 34 מהחקמה, כי גם חיצוניות הכתר היא
 35 סוף סוף חיצוניות של מדרגה
 36 נעלית יותר, ועם היותה רק
 37 החיצונית הרי היא חיצוניות של הכתר הנעלה ובעצם קשורה גם לעניינים
 38 היותר נעלים בכתר ועל-ידה על ידי חיצוניות הכתר יכולים לבא
 39 אחר-כך למדרגה זו הנעלית מהחקמה לאין שיעור - בחינת
 40 פנימיות הפתר, בחינת מוחא סתימא מוח 'סתום' ונעלם
 41 שלמעלה מגילוי (במבואר הענין בארופה במקום אחר⁷⁶).
 42 (1) וכן הוא גם בעבודת האדם, שאף בעבודת ה' הרוחנית של האדם
 43 יש עניינים שמצד מדרגתם ומעלתם הם בדרגה גבוהה ובכל זאת הם בבחינת

1 פְּרָטִים כו', ולא רק נקודה אחת וכל פרט שנשלל מקרב יותר להשגה
 2 קרובה יְכוּלִים לְבֹא בסופו של דבר גם לְיָדֵיעַת הַמַּהוּת (פְּמִבּוֹאֵר
 3 הָעֵנָן בְּאֲרוֹפָה בְּמָקוֹם אַחֵר⁷³), כי לפעמים הרחבה של 'השגת
 4 השלילה' מקרבת את העניין להבנה והשגה עד כדי כך שהאדם מגיע להשגת
 5 המהות בעניין האלוקי שבו הוא
 6 מתבונן ומשיג וְדוֹקָא עַל-יְדֵיָהּ
 7 יְכוּלִים לְבֹא אחר כך מבחינת
 8 הבינה לְבַחֲנֵית הַחֲכָמָה
 9 שְׁלֹמְעָלָה הִימְנָה בסדר המדרגות,
 10 וְעַד לְבַחֲנֵית רְאִיָּה דְחֲכָמָה,
 11 כמבואר בחסידות שבחכמה מאירה
 12 נקודת עצם העניין בצורה ברורה
 13 ובהירה כל כך כמו דבר הנראה
 14 בעיניים שבוודאי נקלט היטב
 15 שְׁהַחֲכָמָה נִקְרָאת 'זֵה' (וְעַל-
 16 אַחַת-כְּפֹתָהּ וְכֹמָה שְׁעַל-יְדֵי
 17 הַבִּינָה, שְׁנִקְרָאת 'פֹּה', נַעֲשֶׂה
 18 וְהַשְׁבוֹת אֶל לְבָבְךָ, עֵנָן
 19 הַמְדוּת, בְּחִינַת זְעִיר-אַנְפִּין,
 20 שְׁנִקְרָאת 'זֵה' כלומר, בסופו של
 21 דבר, הבינה שנקראת 'כה' היא דרך
 22 ואמצעי להגיע לבחינת 'זה' כי בהבנה
 23 והשגה כרבעי בינה אפשר להתעלות
 24 לחכמה שם הדברים מאירים בבחינת
 25 'זה' וקל-וחומר שינה מביאה לבחינת
 26 'זה' על ידי התעוררות רגש המידות
 27 שבלב שהרי זהו הסדר הרגיל של
 28 פעולת כוחות הנפש, שהתבוננות
 29 שבמוח מעוררת את הרגש ומ'יודעת'
 30 באים ל"השבות אל לבבך").
 31 ומְפָל זֵה מוֹבָן, שְׁאָף
 32 שְׁפִסְפִירַת הַבִּינָה נִקְרָאת 'פֹּה',
 33 בְּחִינַת אַחֵר, לְהִיּוֹתָה בְּחִינַת
 34 יְדֵיעַת הַמְצִיאוֹת בְּלִבְד, כי
 35 כמבואר לעיל השגת האדם באלוקות
 36 לא יכולה להיות השגת המהות, וכך גם
 37 למעלה, כיוון שעיקר עניינה של הבינה הוא המוחין, לכן איננה כלי ואמצעי
 38 לגילוי העצם, ובכל זאת הרי היא לְמַעְלָה בסולם הדרגות מְבַחֲנֵית
 39 הַמַּהוּת דְזְעִיר אַנְפִּין שְׁנִקְרָאת 'זֵה', וְכַמְשַׁל הַשְׁוִינְדֵל
 40 טָרֵעַפ, המדרגות ה'מבולבלות' הנזכר לעיל שְׁהַמְדְרִיגָה הַב'
 41 שְׁמַאֲחֹרֵי הָעַמּוּד, בְּחִינַת אַחֵר לגבי הצורה וכיון שאיננה מול
 42 הצורה אי אפשר לראות ממנה את הצורה כך שמצד הגילוי היא דרגה פחותה
 43 מהמדרגה הראשונה, בכל זאת היא לְמַעְלָה מְמַדְרִיגָה הָא' שְׁפֹה

(73) ראה המשך תרס"ו ע' נח. 74) לשלימות הענין - ראה ד"ה החודש דש"פ תזריע פ"ג ואילך (תורת מנחם - התוועדיות חלק מט ע' 239 ואילך). 75) איוב כח, יב. וראה המשך תער"ב ח"ב ע' תשל"ב. 76) ראה גם המשך תער"ב שם ע' תשסד.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 'אחור' בעוד שדווקא דרגות נמוכות יותר הן בבחינת 'פנים' שְׁזָהוּ
 2 הַהֶפְרָשׁ ההבדל בין תּוֹרָה ומצוות⁷⁷ שמצד אחד יש מעלה במצוות
 3 על תורה כי בהם מלוכב הרצון האלוקי העליון והתורה היא בחינת החכמה,
 4 אבל מצד שני דווקא על ידי לימוד התורה האדם מתחבר ומתקשר עם הקדוש
 5 ברוך הוא בעצמו שבתוך התורה נתן
 6 את עצמו כביכול. וְכֵן גַם פְּלִלוֹת
 7 הָעֲבוּדָה בְּאִפְסָן דְּאַחֲרֵי הַיּוֹם
 8 אֲלֵקִיכֶם תִּלְכוּ⁷⁸, אַחֲרֵי
 9 דְיִצְחָק, הכתוב מדייק ואומר "אחרי"
 10 להורות שהכוונה לעבודת ה' שביחס
 11 למצב של אור וגילוי היא בדרגה יותר
 12 נמוכה וּכְמוֹ שֶׁכְּתוּב²⁶ זְכַרְתִּי
 13 לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ ביטוי שמורה על
 14 קירוב גדול של הקדוש ברוך הוא לבני
 15 ישראל (שְׁפָדִי לְבֵא לְזָה, צָרִיךְ
 16 לְהִיּוֹת) לְכַתֵּךְ אַחֲרֵי
 17 בְּמִדְבָר⁷⁹, היינו מתוך ריחוק ומצב
 18 של "מדבר" שאין בו גילוי אלוקות,
 19 כמו בכל הדוגמאות האמורות לעיל
 20 שדווקא הדרגה היותר נמוכה בסדר
 21 המדרגות מביאה בסופו של דבר
 22 לעיקר הגילוי שְׁיֵשׁ בְּנֵה בעבודת ה'
 23 באופן של הליכה "אחרי ה' אלוקיכם"
 24 והליכה "במדבר" שכל זה הוא בבחינת
 25 "אחור" מַעֲלָה אֲפִילוֹ לְגַבִּי
 26 הָעֲבוּדָה שֶׁבְּבַחֲנֵת פְּנִים.
 27 וְזוּהִי גַם הַמַּעֲלָה שֶׁבַעֲנִין
 28 מְסִירוֹת נֶפֶשׁ לְגַבִּי עֲנִין
 29 הַתַּעֲנוּג, אֶף-עַל-פִּי שֶׁתַּעֲנוּג
 30 הוּא עֲנִין הַפְּנִימִיּוֹת וְקִשּׁוֹר יוֹתֵר
 31 בעצם הנפש, וּמְסִירוֹת נֶפֶשׁ
 32 שֶׁבְּבַחֲנֵת הַרְצוֹן הוּא עֲנִין
 33 הַחִיצוֹנִיּוֹת (וְכַפִּי שְׂרׁוּאִים
 34 בפועל בעניין המסירות נפש שְׂאָף
 35 שֶׁהַפִּיטוּל של האדם המוותר על כל
 36 ענייניו האישיים ואפילו על חייו ומוסר
 37 את נפשו הוּא בְּכָל מְצִיאֹתוֹ,
 38 ואם כן גם הרצון קשור לעצם המציאות, מְפָל-מְקוֹם הָרִי זֶה נַעֲשֶׂה
 39 לְלֹא תַעֲנוּג בְּדָבָר, וְאִין זֶה אֵלָא בְּאִפְסָן שֶׁמְבַטֵּל מְצִיאֹתוֹ
 40 לְגַמְרֵי וּמוֹכֵן לְמִסוֹר את נפשו למרות שזה היפך מציאותו, אבל אין לו
 41 תענוג בדבר).
 42 וְזוּהוּ גַם מֵה שֶׁמְבַאֵר בְּאַרְוֶפָה בְּמִאֲמָר² דִּבְבוֹר-הַמַּתְחִיל "וְקָבַל

היהודים" משנת תרפ"ו מעלת העבודה שְׁבִזְמַן הגלות, זמן של
 העלם והסתר על האור האלוקי ובִּפְרָט בְּדָרָא דְעַקְבָתָא דְמִשְׁיַחָא,
 הדור של 'עקבות המשיח' היינו הדור שבסוף הגלות שאז ההעלם וההסתר
 גדול עוד יותר בְּחִינַת שֵׁשׁ מְאוֹת אֶלֶף רְגְלֵי הָעָם אֲשֶׁר אָנְכִי
 בְּקִרְבּוֹ⁸⁰, בדברי משה רבנו על בני
 ישראל מודגש עניין הרגליים, החלק
 התחתון שבגוף, להורות על כך
 שהכוונה גם לדרגות הנמוכות בבני
 ישראל, הדור של "עקבתא דמשיחא"
 הנחות כמו העקב שברגל שְׂאָז
 הַחוּשֶׁף הוּא כְּפוּל וּמְכּוּפָל,
 הַגָּה דְיִצְחָק אִזּוּ יִשְׁנוּ עֲנִין
 ה'מסירות נפש' בְּיוֹתֵר כִּי,
 כמבואר לעיל באריכות, לפעמים
 דווקא הדרגה היותר נמוכה (הרצון
 שהוא חיצונית לעומת העונג שהוא
 פנימיות) היא בחינת "פנים".
 וְעַל-דֶּרֶךְ-זֶה הִנֵּה בְּיָמִים
 הָהֵם, בְּיָמֵי אַחֲשׁוּרוֹשׁ,
 שֶׁבְּמִשְׁךְ כָּל הַשָּׁנָה כּוֹלָה מֵאוֹ
 שנגזרה גזירת המן בחורש אדר עד
 שהתבטלה לגמרי בחודש אדר בשנה
 הבאה עֲמָדוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 בַּתְּנוּעָה שֶׁל מְסִירוֹת נֶפֶשׁ,
 וְלֹא עֲלָתָה לָהֶם אֲפִילוֹ מִחֻשְׁבֵּת
 חוּץ שֶׁל כְּפִירָה חֲסִי-וְשָׁלוֹם שהרי
 הגזירה הייתה על היהודים ומי שהיה
 ממיר את דתו חסיוֹשֶׁלֹם היה יכול
 להינצל (כְּמִבּוֹאֵר בְּתוֹרָה
 אוֹר⁸¹), וּמְסִירוֹת נֶפֶשׁ זוֹ
 הִיְתָה אֲצֵל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל,
 אֲנָשִׁים וְנָשִׁים וְטָף, בְּלִי יוֹצֵא מִן
 הַכֹּל כְּמִבּוֹאֵר בְּמִאֲמָר⁸² הַנּוֹכַח
 מִשְׁנַת תַּרְפּוֹ מֵה שֶׁכְּתוּב
 בְּמִדְרָשׁ⁸³ שֶׁאֲפִילוֹ תִינּוֹקוֹת
 שֶׁל בֵּית רַבִּין עֲמָדוֹ בְּיָמֵי
 אַחֲשׁוּרוֹשׁ בַּתְּנוּעָה שֶׁל מְסִירוֹת
 נֶפֶשׁ והתינוקות אמרו למרדכי שיהיו אתו בכל מצב. וְעֲנִין זֶה הַעֲבוּדָה
 שְׁכָל הַדּוֹר כּוֹלוֹ הִיָּה מוֹכֵן לְמִסוֹר את נפשו על האמונה בַּה' נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי
 מְרַדְּכֵי, כְּדֹאִיתָא כִּפִּי שְׁמוּבָא בְּמִדְרָשׁ⁸⁴ שֶׁהִיא מְרַדְּכֵי שֶׁקוֹל
 בְּדוֹרוֹ כְּמִשְׁה בְּדוֹרוֹ (וְכִידוּעַ הַאֲמוּר בּוֹהֵר וּמְבּוֹאֵר בַּהֲרַחֲבָה
 בְּחִסְדוֹת שֶׁאֲתַפְּשׁוּתָא דְמִשְׁה בְּכָל דּוֹר יֵשׁ רַאשֵׁי

(77) ראה המשך תער"ב שם ע' תשסג. (78) פ' ראה יג, ה. וראה לקו"ת פ' ראה יט, ג ואילך. (79) ראה המשך תרס"ו ע' רמח ואילך. ע' רצה ואילך. (80) לשון הכתוב - בהעלותך יא, כא. וראה סה"מ תרפ"ט ע' 163. ס"ע 215 ואילך. ד"ה וקבל היהודים תרפ"ז פ"ה (ע' קטו). (81) צז, א. צט, ב. קכ, ד. (82) פ"ג (סה"מ תרפ"ז שם ע' קיב). (83) אסת"ר פ"י, ד. מדרש אבא גוריון פ"ו. (84) אסת"ר פ"ו, ב.

וקבל היהודים את אשר החלו לעשות

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 ימי העלם והסתר קִימוּ וקבלו היהודים את התורה בשלימות, פִּינן
 2 שְׁהִיָּה זֶה עַל-יְדֵי עֲבוֹדַת הַמִּשְׁחָה והמסירות נפש פעלה בהם שינוי
 3 עמוק ופנימי.
 4 וקִמוּ בַּיָּמִים הָהֵם, שבני ישראל הגיעו לשלימות ענין קבלת התורה
 5 בזכות המסירות נפש כִּךָּ גַם בַּיָּמִין
 6 הַזֶּה, שִׁישְׁנוּ עֲנִין הַמִּסִּירוֹת
 7 נִפְשׁ' וביטול הרצון מִתּוֹף
 8 הַרְחֻבָּה ללא גזירות חס ושלום -
 9 עַל-יְדֵי מִסִּירַת הַרְצוֹן האיש
 10 לאלוקות, שְׁעוֹסְקִים מִתּוֹף
 11 מְסִירָה וּנְתִינָה ויצאה מגדרי
 12 המציאות האישית ויתור על הרצונות
 13 האישיים בְּלִימוֹד הַתּוֹרָה
 14 וְקִיּוּם הַמִּצְוֹת, ובפֶּרֶט
 15 בְּהַנּוֹגֵעַ לַחֲינוּךְ תִּינוּקוֹת שֶׁל
 16 בֵּית רַבֵּן (פְּמִבּוֹאֵר בַּמֶּאֱמָר
 17 שְׁנֵאוֹר בִּשְׁנַת תרפ"ז במוסקבה,
 18 כֹּאשֶׁר בְּרוּסִיָּה שֶׁל הַיָּמִים הָהֵם הִיוּ
 19 גִּזְרֵי עַל לִימוֹד הַתּוֹרָה וְהִיא צוּרָה
 20 לְעוֹרֵר בְּמִיתוֹד עַל מִסִּירוֹת נֶפֶשׁ בְּנוֹגֵעַ
 21 לַחֲנוּךְ, וְגַם עֵתָה הַמִּסִּירוֹת נֶפֶשׁ
 22 שְׂמִתוֹךְ הַרְחֻבָּה צְרִיכָה הֵיחֵד בְּמִיתוֹד
 23 בְּעִינֵי הַחֲנוּךְ), לְהַעֲמִיד דוֹר
 24 יִשְׂרָאֵל מְבוֹרָךְ, שֶׁהַתַּחֲנוּךְ לְתוֹרָה
 25 וּמִצְוֹת כְּדִבְעֵי שְׁעִמְהֵם נִצָּא
 26 לְקִרְאָת מְשִׁיחַ לִזְמַן רָאוּ
 27 גִּידוּלִים שְׁגִידְלָנוּ בּוֹמֵן הַגּוֹלֹת,
 28 וּבְאוֹפֵן שֶׁהֵם הַתִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית
 29 רַבֵּן הַכִּירוּהוּ תַחֲלָה⁹⁰,
 30 בְּדוּגְמַת יָמֵי צִאֲתָךְ מֶאֱרֶץ
 31 מִצְרַיִם⁹¹, כְּדִבְרֵי חֲכָמֵינוּ ז"ל
 32 שְׁכֹאשֶׁר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִגְלָה לְבִנֵי
 33 יִשְׂרָאֵל בְּעַת קְרִיעַת יַם-סוּף הַתִּינוּקוֹת
 34 הִיוּ הֶרֶאשׁוּנִים שְׁאֵמְרוּ "זֶה אֵלֵינוּ" כִּי
 35 כִּבְר הַכִּירוּ אֶת הַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא
 36 בְּהִיוֹתָם בְּמִצְרַיִם וְקִמוּ כֵּן אֲרָאֲנוּ
 37 נִפְלְאוֹת⁹¹ כְּכַתּוּב "כִּימֵי צִאֲתָךְ
 38 מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאֵנוּ נִפְלְאוֹת"
 39 בְּגִאוּלָּה הָאֲחֵרוֹנָה, שֶׁתְּהִיָּה
 40 בְּאוֹפֵן שֶׁאֵף אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל
 41 לֹא יִשְׁאָר בְּגִלוֹת (פְּדִבְרֵי
 42 רַבֵּינוּ נְשִׂיאֵינוּ⁹² הַרְבִּי הַרִּי"צ),
 43 וּמִשֶּׁם מֵהַגּוֹלֹת יִצְאוּ כֹל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּלִי יִצְאָן מִן הַכֹּל לְגִאוּלָּה
 44 בְּרִכּוּשׁ גְּדוֹל⁶, בְּגִאוּלָּה הָאֲמִתִּית וְהַשְּׁלָמָה עַל-
 45 יְדֵי מְשִׁיחַ צְדָקָנוּ, בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב, בְּקִרְוֹב
 46 מְמֶשׁ.

1 אלפי ישראל שנשמותיהם הם 'התפשטות', הארה והתגלות מנשמתו של משה
 2 (רבנו), מה מִשְׁחָה כו' אף מְרַדְכֵי כֵּן כו', (ובלשון המדרש: "איש
 3 יהודי - מלמד שהיה מרדכי שקול בבורו כמשה בבורו דכתיב ביה והאיש
 4 משה ענו מאד. מה משה עמד בפרץ דכתיב ויאמר להשמידם לולי משה בחירו
 5 עמד בפרץ וגו', אף מרדכי כן דכתיב
 6 דרש טוב לעמו ודובר שלום לכל זרעו.
 7 מה משה לימד תורה לישראל, דכתיב
 8 ראה למדתי אתכם חקים ומשפטים, אף
 9 מרדכי כן דכתיב דברי שלום ואמת,
 10 וכתיב אמת קנה ואל תמכור")
 11 שְׁהִשְׁרִישׁ בָּהֶם מִרְדֵּי הַשְּׂרִישׁ
 12 כְּבֵנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֲנִין הַמִּסִּירוֹת
 13 נִפְשׁ' (פְּמִבּוֹאֵר בַּמֶּאֱמָרָה
 14 בַּמֶּאֱמָרָה⁸⁶), וְעַל-יְדֵי-זֶה
 15 נַעֲשֶׂה בִּיטוּל הַגְּזֵרָה.
 16 (ז) וְזֶהוּ הַטַּעַם הַפְּנִימִי לְאִמּוֹר
 17 וְקָבַל הַיְהוּדִים אֶת אֲשֶׁר
 18 הִחֲלוּ לַעֲשׂוֹת, שְׁעַל-יְדֵי
 19 מִסִּירוֹת-נֶפֶשׁ שֶׁל פּוֹרִים
 20 נַעֲשֶׂה הַגְּמָר וְהַקִּיּוּם דְּמִתְּנָה
 21 תּוֹרָה שֶׁאֵזוּ בְּמִתְּנָה תּוֹרָה רַק
 22 הִחֲלוּ לַעֲשׂוֹת, וּמַעֲתָה מִיוֹשֻׁבָּה
 23 הַשְּׂאֵלָה מְדוּעַ כִּשְׁהִיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצַּב
 24 נַעֲלָה, בְּמִתְּנָה תּוֹרָה, הִיִּתְהָ רַק
 25 הַתַּחֲלָה, וְהַגְּמָר וְהַשְּׁלִימוֹת הִיוּ דוּקָא
 26 כְּשֶׁהִיוּ בְּמִצַּב נְחוּת, בִּימֵי אַחְשָׁרוּשׁ,
 27 דְּאֵף שֶׁעֲנִין הַמִּסִּירוֹת נֶפֶשׁ'
 28 הוּא בְּחִינַת אַחֲזוֹר וְהַעֲלֵם, שְׁהוּא
 29 אֶכֶן לְמַטָּה בְּמִדְרֵיגָה מְבַחֶנֶת פְּנִים
 30 וְגִילּוֹ בְּדוּגְמַת הַמַּעֲמָד וּמִצַּב
 31 דְּזִמְן הַגְּלוּת וְכִפִּי שְׁהִיָּה בִּימֵי
 32 אַחְשָׁרוּשׁ שְׁהוּא בְּחִינַת אַחֲזוֹר
 33 לְגַבֵּי הַמַּעֲמָד וּמִצַּב שְׁהִיָּה
 34 בְּמִתְּנָה-תּוֹרָה, שֶׁאֵזוּ פְּנִים
 35 בְּפְּנִים דְּבֶר הַיָּוִי עִמָּכֶם⁸⁷,
 36 תְּכִלִּית הַקִּירוּב וְהַגִּילּוֹ וּכְמוֹכָא
 37 בַּמֶּאֱמָרָה⁸⁸ שְׁמֵהָ מֵהַתְּגִלוֹת שֶׁם
 38 הַיָּוִי בְּמִתְּנָה תּוֹרָה נַעֲשֶׂה שֶׁם הַיָּוִי
 39 בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל⁸⁹,
 40 מְכַלֵּי-מְקוֹם פִּינּוֹן שְׁפָלּוֹת
 41 הַעֲנִין דְּמִתְּנָה-תּוֹרָה הִיָּה
 42 בְּאוֹפֵן שֶׁל אַתְּעֲרוּתָא
 43 דְּלְעִילָא, הַתְּעוֹרֵרוֹת וְהַתְּגִלוֹת מִלְּמַעְלָה שְׁהִיא אֲמִנָּם הַתְּגִלוֹת מֵאֵד נַעֲלִית
 44 אֲבָל לֹא בְּהַכְרַח פּוֹעֵלֵת שִׁינּוּי עִמּוֹק בְּמִקְבַּל הַתְּעוֹרֵרוֹת וְהַגִּילּוֹ הַיָּוִי זֶה
 45 רַק הִחֲלוּ לַעֲשׂוֹת, הַתְּחִלָּה בְּלִבְד וְדוּקָא בִּימֵי הַפּוֹרִים אֵף שְׁהִיוּ

(85 תקו"ז תס"ט (קיב, א. קיד, א). 86) פ"ג. פט"ו (סה"מ שם ע' קיב. ע' קכה). 87) ואתחנן ה, ד. 88) פ"ב (סה"מ שם ס"ע קיא). 89) ראה לקו"ת ר"פ ראה. 90) סוטה יא, ב. שמו"ר פ"א, יב. 91) מיכה ז, טו. 92) ראה לקו"ש ח"א ע' 6 ואילך.